

A hulladék új élete

Ökodizájn Magyarországon

RECITY

A hulladék új élete

Ökodizájn Magyarországon

Impresszum

Főszerkesztő: Doró Viktória
Szerkesztő: Jakab Bernadette
Korrektor: Dékány Zsolt
Olvasószerkesztő: Varga Judit
Fotó: Bartha Annamária
Smink: Fürjes Orsolya biosminkes – ArcSzintér
Fotóstúdió: Photoking
Könyvterv, tördelés, grafikai munka: Ribényi Gergely
A borítón látható recycling jel Gulyás Ferenc munkája.

Kiadja a ReCity Kiadó Kft., Budapest, 2016

www.recity.hu

Nyomta az Electroproduct Nyomdaipari Kft.

A könyv az OKTF Nemzeti Hulladékgazdálkodási
Igazgatóság támogatásával valósult meg.

www.szelektalok.hu

ISBN 978-963-12-4770-1

Tartalomjegyzék

Bevezetés

Hulladék: az út vége. Vagy mégsem?

Ékszerek

Brigzone design

Cirrhopprecycle

Cafetito

Coolgear Steampunk

Gerdushi

Licorice

Mess Üvegékszer

Boho qpak

Varjas Judit

Ringlow

Kiegészítők

Tipton Eyeworks

Reborn

Infinity Paper Design

ReCreativity – Cimbi

PaulJ

Balkantango

Medence Csoport

Maminvent

Ruhák

Fógel Adrienn

Scrappy Kids

AWARE by Printa

Eco-Design Team

Réthy Fashion

Random Varroda

Sharolta

7 Lakberendezési tárgyak

7 Old Blue 45

Rekredenc Mosaic & Design 46

20 Retextil Alapítvány 47

20 Fészek Részek 48

21 Pillekő – Design Nature Selection 49

22 Frantaagi – StAArlight 50

23 Terbe Design 51

24

25 **Használati tárgyak** 52

26 PAPER UP! Collection 52

27 Bakelit design 53

28 Recobin 54

29 Recycle Mission Hungary 55

Cellux Csoport 56

30 Industrial Kid 57

30 Madaboutlamp 58

31 Bakelit Art Elliot 59

32 RecyClock 60

33 RePlacc 61

34

35 **Művészeti alkotások** 62

36 Sinkovics EdE 62

37 Fock Máté 63

Gulyi REcycling 64

38 Berkes Csilla 65

38 Alu-go® 66

39 Kánya Tamás 67

40 Józsa Vica 68

41 Tájék Tájművészeti Csoport 69

42

43 **Ajánlott irodalom/Képjegyzék** 70

44

Hulladék: az út vége. Vagy mégsem?

Úgy tartják, a hulladék az emberrel egyidős fogalom. Korábban ugyanis nem keletkezett felesleg, mindennek megvolt a maga helye és szerepe az ökoszisztéma zárt rendszerében, amelyben az egyik élő szervezet által kibocsátott anyag, melléktermék a másik élőlény tápláléka, energiaforrása. Ez a rendszer évmilliókon át működött kiegyensúlyozottan, mígnem belépett a körbe az ember, és mindent felborított.

Persze, ez sem egyik pillanatról a másikra történt! Az őskorban még igyekezett alkalmazkodni a természethez, nem volt célja annak leigázása. Az ekkoriban keletkező melléktermékek szerves anyagok voltak, melyek maradéktalanul lebomlottak. Később, a mezőgazdaság megjelenésével, majd a kereskedelem megindulásával és a városok kialakulásával egyre több szerves anyag keletkezett, amikkel nem tudott és nem is akart a kor embere mit kezdeni. Megjelentek az első szeméttelpek – mai nevükön hulladéklerakók – a települések szélén.

Ahogy a városok lélekszáma nőtt, úgy nőttek ezek is. Kezelésükre különböző módszereket alkalmaztak: hol elégették, hol elásták, hogy megszüntessék a kellemetlen szagot, és elkerüljék a rothadó, bomló anyagok okozta fertőzéseket.

Az ipari forradalom – és különösen a XX. század második felétől uralkodóvá váló fogyasztói társadalom – felerősítette az emberek birtoklás és növekedés iránti vágyát. Már nem a szükségleteik kielégítése vezérelte őket, hanem a vágyaik hajszolása. A több termék – különösen a rövid élettartamú – pedig több hulladékot generált. Szintén az 1950-es évektől terjedtek el világszerte a műanyagok különböző típusai, melyek ma már sajnos a világtengerekben is megtalálhatóak – úszó szemétszigetek formájában.

Érdekességek a hulladéktörténelemből

Kr. e. 514

A római Cloaca Maxima volt a világ első és legnagyobb fedett szennyvízelvezető csatornarendszere.

Kr. e. 500

Athénban már rendeletben szabályozták a hulladékok kezelését: a nyugati világ első hulladéklerakóit a város határától kötelezően legalább 1,5 km-re kellett létesíteni. Az ókor hulladékkezelése a napjainkban is használatos módszereknek és szabályozásoknak a mintája.

Újszövetség

A jeruzsálemi Gyehenna völgye a város folyamatosan füstölő, égő hulladéklerakója, amely idővel a Pokol egyik szinonimájává vált.

Kr. u. 200

Az első közegészségügyi intézkedés: Rómában két férfi az utcákat járva összeszedte az eldobott hulladékokat. Ők voltak az első köztisztasági munkások.

1874

Albert Fryer szabadalma alapján megépült az első szabályozott hulladékégető Nottinghamben. Az új technológiát „A Pusztító”-nak nevezték.

1884

Párizsban, Eugène Poubelle kémikus rendelete kötelezővé tette minden háztulajdonos számára a hulladékgyűjtő edény kihelyezését. A hulladékokat szét kellett válogatni: romlandó, ruha és papír, valamint cserép és kerámia frakciókra.

1897

Az első újrahasznosító központ megalapítása New Yorkban.

1907

Leo Hendrik Baekeland amerikai kémikus szabadalmaztatta a bakelit nevű műanyagot. A teljesen szintetikus anyag előállítása a műanyag korszak kezdetét jelentette.

1935

Az első sörösdoboz gyártása Virginiában. Az elkövetkező fél évben a Kreuger's Cream Ale gyár bevétele 550%-kal növekedett.

II. világháború

A háború drasztikusan növelte a műanyagok gyártását, hiszen rengeteg harci sisakra, ejtőernyőre és egyéb eszközre volt szükség.

1948

A Fresh Kills nevű szemétlakó megnyitása New Yorkban, ami később a világ legnagyobb szeméttelpe lett. A Kínai Nagy Falon kívül ez volt az egyedüli ember alkotta létesítmény, amelyet az úrból is látni lehetett (a rekultiváció óta parkként üzemel).

1970

Oregonban először ünnepelték a Föld napját, amelyet a Környezetvédelmi Hivatal hívott életre.

1972

Megnyílnak az első visszaváltóközpontok Washingtonban: sörösuvegeket, alumíniumdobozokat és újságpapírt hasznosítottak újra.

Forrás: Hulladék Akadémia

A klímaváltozás negatív hatásai – amelyeket ma már mindenki a saját bőrén is érezékelhet – a tudományos élet szereplői mellett egyre több magánszemélyt döbbenetnek rá arra, hogy valamilyen nagyon-nagyon elrontottunk. A talaj-, víz- és levegőszennyezés, ami a hulladék lerakókon való elhelyezéséből fakad, csupán az érem egyik oldala. A másik a töméntelen mennyiségű – sokszor teljesen felesleges – termék előállításával járó nyersanyag- és energiafelhasználás. Félelmetes belegondolni, hogy mennyi

értékes erőforrást spórolhatnánk meg csupán azzal, ha hulladékaink nem lerakásra vagy energetikai hasznosításra (égetés) kerülnének, hanem benn maradván az anyagkörforgásban, újrahasználva vagy újrahasznosítva új termékek formájában keltnének életre! A hulladékgazdálkodás feladata a hulladék gyűjtése, kezelése, ártalmatlanítása vagy hasznosítása, melyet hazánkban közel 100 cég végez.

Szemét – hulladék – másodlagos nyersanyag

Először is tegyünk rendet a fogalmak között! A köznyelvben leginkább a szemét kifejezést használjuk a háztartásainkban keletkezett feleslegre. „Leviszem a szemetet!” – ugye ismerős mondat? Pedig a „szemetesünk” nagyrészt hulladékkal van tele. Habár a hétköznapi szemetet a szaknyelv Települési Szilárd Hulladéknak nevezi (TSZH), mégis alapvető különbség van a két fogalom között.

Szemét: azok a feleslegessé vált anyagok, amelyeket a tulajdonosa nem tud vagy nem akar tovább használni. A szemét (mint anyag) kikerül a zárt körforgásból, és vegyesen kerül tárolásra, lerakásra. Ennek nagy része termelési hulladék, azaz a mezőgazdaság, az ipar területéről kerül ki, a lakosságra eső része „csak” 5,3–5,5%. Ez éves szinten kb. 3,8–4 millió tonnát jelent, ami nagyjából két Gellért-hegynek felel meg.

A 2016 februárjában nyílt Hulladék Akadémia kiállítás egyik látványos eleme egy átlagos hulladékgyűjtő beltartalmának „elemzése”.

E szerint a TSZH:

27,9%-a szerves anyag (pl. konyhai hulladék, ami komposztálható lenne)

14,4%-a műanyag

11,5%-a papír

5,3%-a üveg

3,3%-a textília

3,2%-a veszélyes anyag (pl. használt elemek, akkumulátorok, sütőolaj, festék, gyógyszer)

2,7%-a fém

27,7%-a egyéb hulladék (pl. fa és higiéniai hulladék, apró szemcsés hulladék).

Ennek alapján megállapítható, hogy a kukába kerülő szemét nagy része szelektíven gyűjtve még újrahasznosítható lenne, tehát valójában hulladék!

Hulladék: azok az anyagok, amelyek keletkezésük helyén feleslegessé váltak, de anyagfajtaként külön kezelve, szelektíven gyűjtve még másodlagos nyersanyagként hasznosíthatók.

Másodlagos nyersanyag: azok az anyagok, amelyek megfelelő kezelést és a szigorú európai uniós és hazai előírásoknak való megfelelést követően kikerülnek a hulladék kategóriából, és újra alapanyagként hasznosulnak. A cél az, hogy az anyagok bent maradjanak a körforgásban, zárt rendszert hozva létre.

Mindebből tisztán kirajzolódik a szelektív hulladékgyűjtés jelentősége. Hiszen

amíg a szemét értéktelen, lerakásra kerülő „dolgokat” takar, addig a hulladék elkülönítetten gyűjtve értékes, másodlagos nyersanyagként új termékek gyártásához járul hozzá, sokkal kevesebb erőforrás felhasználásával.

Sajnos ma, Magyarországon az a szomorú valóság, hogy a hulladék 67%-át még mindig lerakják, míg például Németországban ez a hulladékkezelési megoldás már évekkel ezelőtt megszűnt.

ÖKOLÓGIA

GONDOLKODJ KÖRNYEZETTUDATOSAN!

HASZNOSÍTS ÚJRA!

ÓVD A FÖLDET!

Hulladékfajták

Megkülönböztetjük a biológiailag lebomló (szerves, pl. konyhai, kerti hulladék) és nem lebomló hulladékfajtákat. Habár a hulladék nagy részét a mezőgazdaság és az ipar szolgáltatja, most csak a lakosság körében legismertebb hulladékfajtákat mutatjuk be, illetve azokat, amelyek kreatív újrahasználatára vagy újrahasznosítására környünkben példákat hozunk.

Fém: a fémek alapanyagai különböző érccek (vasérc, rézérc, bauxit). Ezek bányászata és kinyerése erősen környezetszennyező tevékenység. Egy tonna alumínium előállításához például négy tonna bauxitra van szükség, és az előállítás során egy tonna vörösiszap keletkezik, amelynek megfelelő tárolásáról gondoskodni kell. Ezért is különösen fontos a fémek újrahasznosítása, amivel nagymértékben csökkenthető az előállításukkal járó környezetszennyezés.

Műanyag: a műanyagot az egyébként véges mennyiségben rendelkezésünkre álló fosszilis energiahordozóból, kőolajból állítják elő. Hét típusa van:

- 1: PET/PETE – Polietilén-tereftalát (üdítő, ásványvizet flakonok, poharak, néhány háztartási- és tisztálkodószert flakonja)
- 2: HDPE – Nagysűrűségű polietilén (játékok, tejes flakonok, mosószerek, tisztítószerek, samponok, motorolaj flakonjai)
- 3: V vagy PVC – Polivinilklorid (csövek, palackok, háztartási olaj palackja)
- 4: LDPE – Kis-sűrűségű polietilén (fóliák, zacskók)

5: PP – Polipropilén (palackok, joghurtos dobozok, krémsajtók, egyéb tejtermékek dobozai, mustáros, ketchupos flakonok, műanyag edények, tálcák, kulacsok, háztartási szerek flakonjai)

6: PS – Polisztirol (kávéspoharak, élelmiszeres dobozok, joghurtok dobozai, egyéb tejtermékek dobozai)

7: Minden egyéb

Ezeket eltérő mértékben lehet újrahasznosítani, ezt elsősorban gazdaságosságuk határozza meg. A legértékesebb közülük a PP, PET, a legkevésbé kifizetődő a PS.

Leggyakrabban a műanyag zacskókkal és a PET palackokkal találkozunk, fogyó eszközök a legtöbb háztartásban rövid élettartamuk miatt. Pedig egy hagyományos nejlonszatyor szétaprózódása 300-400 évig is eltart (és még ekkor sem tűnik el teljesen!), míg egy műanyag palack lebomlásához 500-1000 évre van szükség.

Szinte felfoghatatlan az a mennyiség (500 milliárd és 1 billió közötti), amit a teljesen felesleges – mert tartósabb textiltáskával kiváltható – nejlonzacskóból évente legyártanak!

Magyarországon évi 200 millió darabot használunk el belőlük, átlagos használati idejük 1 óra.

A műanyagok esetében az égetés, azaz az energetikai hasznosítás is kerülendő, mivel számos veszélyes anyag kerülhet a légkörbe, amelyek belélegezve súlyos betegségeket okozhatnak. Persze a világ

fejlett országaiban szigorú környezetvédelmi és egészségügyi szabályoknak kell megfelelniük a hulladékégető műveknek, hogy ezt elkerüljék, de mi a helyzet a fejlődő országokban élőkkel?

Papír: talán a papír az az anyagtípus, amiről a legtöbb ismerettel rendelkezünk – már kisgyerekkorban is. Tudjuk, hogy alapanyaga a fa, amely értékes oxigént termel és széndioxidot nyel el. Tudjuk, hogy az erdőirtás eredményeképp minden másodpercben egy futballpálya méretű erdő tűnik el a Föld felszínéről. Annak ellenére, hogy ma talán ezt az anyagfajtát a legkönnyebb kikerülni – köszönhetően a technika fejlődésének, az online megoldásoknak, az eleve újrahasznosított papírból készített nyomtatópapírnak, zsebkendőnek vagy toalettpapírnak –, még mindig megdöbbentő mennyiséget használunk belőle. Ez Európában fejenként évi 120 kg-ot jelent, aminek sajnos csak a töredéke kerül újrahasznosításra. Pedig 1 tonna újrapapír gyártásával 12 öreg fát kímélünk meg a kivágástól, és az előállításához feleannyi energiára és negyadannyi vízre van szükség, mint a fából készült új papíréhoz. Ráadásul minden tonna újrapapírral 32 köbméter vizet és 280 liter kőolajat is megtakaríthatunk.

Italos kartondoboz: az italos kartondobozok társított csomagolóanyagnak minősülnek, mivel legalább 75%-uk papír, a fennmaradó részt pedig műanyag és fém alkotja. Újrahasznosításuk során ezek az anyagtípusok különböző technikákkal

szétválaszthatók, és külön-külön új termékeként látnak napvilágot. Szelektív gyűjtésüknel figyelni kell, hogy a helyi szolgáltató papírként vagy műanyagként szállítja-e el (Budapesten a kék színű hulladékgyűjtőbe kell dobni).

Üveg: az üveget kvarchomokból, szódából és mészkőből nagy energiaigényű eljárással állítják elő.

Habár ez a hulladékfajta bomlik le a leglassabban (1 millió év alatt), ez az egyetlen, amely bármennyiszer újrahasznosítható minőségromlás nélkül. Ráadásul az újrahasznosított üvegből készült palackok előállítása 50%-kal kevesebb vízszennyezéssel jár.

Textília: ritkán esik szó a kinőtt, elrongyolódott ruhák gyűjtéséről, újrahasznosításuk lehetőségeiről, pedig ahogy fentebb láthattuk, a TSZH 3,3%-át teszi ki ez a hulladéktípus. A gyorsan változó divattrendek miatt ruháinkat nem azért cseréljük, mert hulladékká váltak, hanem mert meguntuk őket. A ruhaneműk, amennyiben hordhatók még, használt ruha („second hand”) boltokba kerülve újra gazdára találhatnak, de el is ajándékozhatjuk őket. A legismertebb civil szervezet, amelyik ruhagyűjtéssel foglalkozik, a Magyar Vöröskereszt, gyűjtőkonténereik minden nagyobb településen elérhetők. Végül, de nem utolsósorban sok olyan alkotó van, aki régi ruhák alapanyagából dolgozik és varázsol belőlük bútorkárpitot, párnahuzatot vagy épp menyasszonyi ruhát.

Mennyi az annyi?

A lakosság által termelt TSZH mennyiségéről már szót ejtettünk, de vajon hova vezet az útjuk a háztartásunkból?

Sajnos a legtöbb esetben a hulladéklerakókra (67%), amelyek ma már szigorú környezetvédelmi és egészségügyi szabályok betartásával, rendszeres ellenőrzés mellett működnek. Innen viszont nem vezet kiút. Ami bekerült egy lerakóra, az bizony ott is marad – hosszú-hosszú évekre –, kikerülve ezzel az anyagkörforgásból. Ráadásul a hulladéklerakóban a bomlás közben nagy mennyiségű metán és szén-dioxid keletkezik, melyek üvegházhatású gázokként felelősek a globális felmelegedésért.

Az Európai Unió által is megfogalmazott hulladékhierarchia legalsó lépcsőfokán, a „kerülendő” pozícióban ez a hulladékkezelési megoldás áll, a második fokán pedig az energetikai hasznosítás, azaz az égetés. Ez történhet cementgyárakban vagy hulladékégető művekben. Utóbbiból – egyelőre – egy van Magyarországon. A Fővárosi Hulladékhasznosító Műbe kerül Budapest hulladékának fele. Az égetés során távhő és villamosenergia keletkezik, ami a hasznosulás irányába mutat és pozitív képet fest az eljárásról. Ugyanakkor ritkábban esik szó arról, hogy a bekerülő hulladék fele az égetéskor visszamarad salak formájában, ami veszélyes hulladéknak minősül, megfelelő tárolása, kezelése ezért nagy szakértelmet igénylő feladat. Annak ellenére, hogy a hulladék ez esetben is kikerül a körforgásból (pedig a beérkező vegyes hulladék nagy része szelektíven

gyűjthető és újrahasznosítható lenne), az égetés nagy előnye a többi hasznosulási megoldással szemben, hogy olcsó, ráadásul a hulladék térfogata is jelentősen csökkenthető általa. Emiatt a közeljövőben újabb égetőművek építése várható hazánkban.

Jelenleg a hulladék 11%-át hasznosítják ilyen módon.

A hulladékhierarchia harmadik fokán az újrahasznosítás áll. Ezt a célt szelektív hulladékgyűjtéssel – azt pedig a lakosság szemléletformálásával – lehet leghatékonyabban elérni. Az első szelektív hulladékgyűjtő szigetek 2003-ban helyezték ki, majd 2015. január 1-től bevezették a házhoz menő szelektív gyűjtést, egyelőre papír és fém+műanyag, illetve egyes helyeken zöldhulladék elszállításával. Ezzel a technikával nagyobb és tisztább mennyiségeket lehet begyűjteni a lakosságtól, üzemeltetése viszont költséges. Ennek ellenére a TSZH-nak még mindig csak 20% körüli a szelektív módon való visszagyűjtése.

Az újrahasznosítás eredményét, termékét két minőségi kategóriába sorolhatjuk: upcycling (felhasznosítás vagy értéknövelő újrahasznosítás) vagy downcycling (lehasznosítás vagy értékcsökkentő újrahasznosítás).

Az értéknövelő újrahasznosítás esetében az anyag minőségét megtartva történik a hasznosítás, így az (elvileg) korlátlan számú alkalommal azonos típusú és minőségű

termék gyártására alkalmas. Ilyen például az üveg hasznosítása, vagy a papírhulladékból készülő kartonbútor.

Az értékcsökkentő újrahasznosítás gyengébb minőségű terméket eredményez. Erre példa, amikor a PET palackból nejlonzacskót gyártanak.

A hulladékhierarchia negyedik fokán az újrahasználat áll, ami azt jelenti, hogy az adott terméket, különösebb fizikai beavatkozás, átalakítás nélkül ugyanarra a célra használjuk, mint amire eredetileg gyártották. Klasszikus példa erre a befőttes üveg, amit kimosás után újratölthetünk. Az italcsomagolásnál rendkívül fontos lenne, hogy minél több üvegtípus visszaváltható legyen („egyutas” csomagolás kerülése), mert ezeket akár 40-szer újratölthetjük.

Az EU által is preferált cél, hogy a termékek elkerüljék a hulladék státuszt, és minél tovább használatban maradjanak. A hazai hulladéktörvényben (2012. évi CLXXXV. tv.) foglaltak alapján az újrahasználat „olyan művelet, amelynek révén a hulladéknak nem minősülő terméket vagy alkatrészét újrahasználják arra a célra, amelyre eredetileg szolgált (pl. tisztítással, javítással, valamint ellenőrzéssel a hulladékká vált terméket vagy alkatrészét előkészítik arra, hogy bármilyen egyéb előkezelés nélkül újrahasználható legyen).” Miként lehet ennek eleget tenni? Például azzal, ha elromlott, eltörtött tárgyainkat kidobás helyett megjavítjuk vagy megjavíttatjuk! Országszerte

egyre több helyen alakulnak közösségi barkácműhelyek, ahol egy-egy szakember iránymutatása mellett magunk „gyógyíthatjuk meg” tárgyainkat, kerékpárunkat, elektronikai berendezéseinket. Ha pedig inkább szakemberre bízánk a javítást, keressünk fel egy javítóműhelyt.

Az újrahasználat számos ipar- és képzőművészt inspirál alkotásra. Kreativitásuknak köszönhetően sokszor meghökkentő, elgondolkodtató tárgyak születnek, sőt – a könyvben bemutatásra kerülő művészek számát tekintve – kijelenthetjük, hogy egy új trend van kibontakozóban.

Végül elértünk a hulladékhierarchia csúcsára, ahol a megelőzés áll! Mit jelent ez a gyakorlatban? Tudatosságot, odafigyelést, a pazarlás kerülését.

Mielőtt vásárolni indulunk, gondoljuk át, hogy valóban szükségünk van-e az adott termékre? Ha igen a válasz, mindenképp a minőségi, hosszú élettartamú mellett döntünk!

Biológiailag lebomló – pl. konyhai, kerti – hulladékaikat komposztáljuk helyben! Az élelmiszer-maradékot fogyasszuk el, fagyasszuk le, vagy készítsünk belőle új ételt! Feleslegessé vált ruháinkat, könyveinket, játékokat juttassuk el a rászorulókhöz civil szervezetek segítségével!

Ne vásároljunk túlcsomagolt termékeket, járjunk inkább textilszatyorral vagy kosárral piacra!

Végül, de nem utolsósorban: tanítsuk környezettudatosságra a gyerekeket!

Környezeti nevelés

A család mellett az általános és középiskolákban tanító pedagógusok is jelentős mértékben hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a jövő generációja környezettudatos felnőtté váljék, aki a hulladékra már nem mint szemétre, hanem mint értékes másodnyersanyagra tekint.

Országszerte több száz ökoiskola már elsajátította és magas színvonalon végzi a szelektív hulladékgyűjtést, ünneplik a Föld napját és a Víz Világnapját, gondot fordítanak a víz- és energiatakarékosságra, sőt, sok helyütt komposztálnak is.

Célravezetőnek tartanánk azonban, ha a környezet védelme nem délutáni foglalkozásként, szakkörként jelenne meg az oktatásban, hanem tantárgyakba integrálva, érzékeltetve, hogy tetteinknek következményei vannak, melyek nemcsak ránk, hanem közvetlen és távolabbi környezetünkre is hatással vannak.

A hulladék újrahasználatára és újrahasznosítására klasszikusan az a két terület, amelyek kellőképpen látványosak és izgalmasak ahhoz, hogy akár a legkisebbek figyelmét is felkeltsék.

Valami újat teremteni, a bennünk rejlő kreativitást kiélni az ember legősebb vágyai közé tartozik – miért ne tehetnénk ezt már egyszer legyártott és már nem használt anyagokból?

Ráadásul a hulladékból történő alkotáshoz kapcsolódva plusz iskolai és iskolán kívüli akciókat lehet szervezni – szelektív gyűjtést, elkészült termékekből kiállítást, hulladékhasznosító üzem meglátogatását stb. A cél, hogy a gyerekek ne szemétként, hanem alapanyagként tekintsenek a hulladékokra! Ezáltal tudatosítható a zárt és nyílt anyagkörforgás közötti különbség, miközben rendszerszintű szemléletre nevel és rámutat arra is, hogy a természet – kitermelés – gyártás – szállítás – vásárlás – hulladékkezelés folyamatában hogyan jelenik meg az egyéni felelősség kérdése.

A hulladék új élete – Ökodizájn
Magyarországon

A ReCity Kiadó első könyve, melyet az OKTF Nemzeti Hulladékgazdálkodási Igazgatóság támogatásával készített el, az ökodizájn területén alkotó művészeket, alkotócsoportokat, márkákat mutatja be.

A terméktervezés ugyanis felelősséggel jár! A dizájnér feladata, hogy a tárgyakat harmonikus rendszerbe szervezve teremtsen kapcsolatot a forma, a funkció, a környezet és az ember között. Az ökodizájn egy az ökológiai szempontokat figyelembe vevő tervezési módszer, a formatervezés újfajta megközelítési módja. Szem előtt tartja a tárgy élő és élettelen környezetre gyakorolt hatásait; környezettudatosság, gazdaságosság és ami a legfontosabb: rendszerszemléletű termékfejlesztés jellemzi, mely a termék teljes életciklusát végigköveti.

A bemutatásra kerülő alkotók elsősorban hulladékká vált alapanyagokból dolgoznak, az üvegcsereptől kezdve a biciklialkatrészen át egészen a biztonsági övig. Hat kategóriában – ékszerek, kiegészítők, ruhák, lakberendezés, használati tárgyak, művészeti alkotások – 50 művész teszi le védjegyét.

Kezeik közt a látszólag értéktelen dolgok újjászületnek, sokszor új funkciót is kapnak. Legtöbbjük az újrafelhasználás terén aktív, míg mások az újrahasznosításban hisznek. Egyben azonban megegyeznek: a hulladéokra mint értékre tekintenek.

Forrás:

2012. évi LXXXV. törvény a hulladékról
Országos Hulladékgazdálkodási Terv 2014-2020
www.szelektalok.hu
www.hulladekboltermek.hu
www.hulladek.eu
www.recity.hu

Alkotók

Brigzone design

A 2013-ban indult Brigzone design cipzárékszerek és kiegészítők megálmodója, készítője Bányai Brigitta. Az Egerben született és jelenleg is ott élő alkotót gyerekkora óta érdeklik a színek, a formák, a textúrák egymásra gyakorolt hatásai és az általuk kiváltott érzések. Először a festészetbe szeretett bele, majd rajz-földrajz szakos tanárként szerzett diplomát Nyíregyházán. Szerinte azokban a családokban, ahol a nők szeretnek varrni, mindig van alapanyag... egy kis szalag, textil és persze cipzár is. Ez utóbbiból nőtt ki

magát a Brigzone design. Megtetszett neki a cipzár sokszínűsége, fogainak fémes csillogása, jól alakítható formája. Így lett ékszereinek alapanyaga, amit idővel más újra felhasználható anyagokkal (bőrmaradékokkal, filcanyagokkal, üveglencsékkel, gombokkal, különféle fém alkatrészekkel) egészített ki, még színesebb, érdekesebb, egyedi darabokat hozva létre.

Kisszériás termékei: nyaklánc, karkötő, fülbevaló, bross.

Ezeken kívül készít cipzárral díszített alkalmi táskákat, szemüvegtokokat is.

 /Brigzone-design

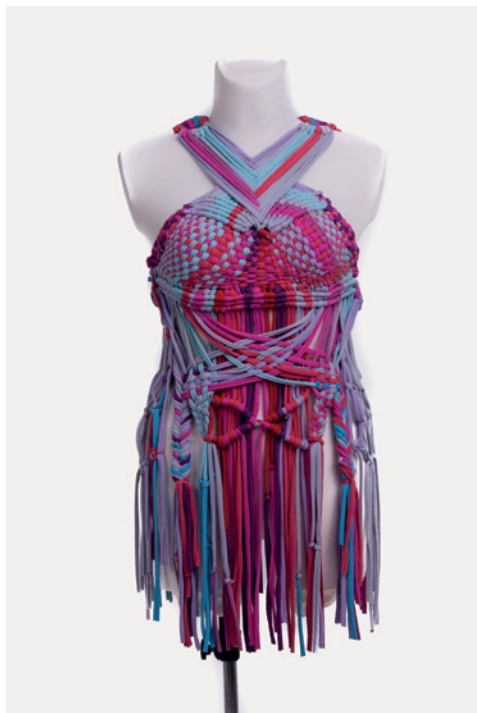

Cirrhopprecycle

Balogh Kinga, a brand tervezője 2011 óta készít újrahasznosítható anyagokból textil ékszereket. Az adott fonási, szövési textiltechnikákat saját ötletekkel ötvözi. Megunt, de nem elhasználódott pamut ruhadarabokból dolgozik, melyekből végtelen színvariációjú, antiallergén, bababarát ékszerek, kiegészítők születnek. Segítségével a még használható ruhadarabok – az újráviselés mellett – a kreatív feldolgozással új funkciót kapnak. Szereti a végletekig kihasználni a pamutpólók anyaga, a rugalmas pamutviszkóz adta lehetőségeket. Azzal, hogy gyakorlatilag

újraszövi az anyagot, új ritmust, textúrát ad a textilnek, ami ezáltal újjáéled, ismét izgalmassá válik.

Kinga fontosnak tartja, hogy átadja másoknak is a technikák egy részének fogásait, így országszerte workshopokat tart. Ezeken sok óvodapedagógus, tanító vett már részt, mely különösen fontos a következő generáció környezeti és kreatív nevelése szempontjából. Személyes célja – a reciklálás mellett – a tiszta forrásból, saját tapasztalatok alapján, saját kezű alkotással való önfoglalkoztatás, az önfenntartás, valamint a példa- és útmutatás a gyermekének.

Cafetito

A 2013-ban indult Cafetito alkotója Revuczky Eszter, aki végzettségét tekintve gyógypedagógus, jelenleg azonban az alkotás tölti ki a mindennapjait. A Cafetito kézműves hobbiként indult, amit főként a környezettudatosság, a fantázia kiélése és a tartalmas időtöltés igénye hívott életre. Ebből nőtte ki magát 2014-re egy kicsi, de országokon is átívelő kreatív ökovállalkozássá, ami azóta is dinamikusan fejlődik.

A kávékapszula-ékszerek különlegessége a cserélhetőség, ami egyrészt a variációk végtelenségét biztosítja, másrészt közös

alkotásra hív: mindenki maga találhatja ki a neki tetsző színt, formát, stílust, azaz a vásárlóra van bízva, hogyan fejezi be a saját kiegészítőit. A beépített patentok segítségével ugyanis könnyen kombinálhatóak az alapok és a díszek is, így több kollekciónyi gyűjteményt lehet felhalmozni a gyűrűkből, fülbevalókból, karkötőkből és nyakláncokból. A bőr a fémek keménységét ellensúlyozva légyságot csempész az ékszerekbe.

Eszter vallja, hogy a hulladék is lehet érték: okos megoldásokkal egyedi dizájnékszereként születhet újjá.

f /Cafetito-unique-coffee-capsule-design-659119254134132

Coolgear Steampunk

A Coolgear Steampunk alapítója, Vörös Zoltán szerint „sosem az ember a lényeg, hanem az, amit képvisel” – legyen szó tévés szereplésről vagy akár újrahasznosításról. Úgy tartja, meghatároz minket az, ahogyan a körülöttünk lévő dolgokkal – köztük a hulladékkal is – bánunk.

Nagy hatással volt rá gyerekkorában a környezet – apja órásműhelye vagy az udvaron lévő szemét. Hiszi, hogy a hulladék feldolgozásának a varázsa, hogy egy halottnak hitt tárgy új életet kezdhet, újra értékesé válhat – az alkotó kreativitásának köszönhetően.

 /jocucc

Zoltán örömét leli az alkotásban, és szereti, hogy hasznosan töltheti el a munkaidejét. A STEAMPUNK, ez a romantikus irányzat a stílusa, melynek alapgondolata: „Milyen lenne a világ, ha gőzzel és mechanikával működne ma is?” Ebben a szellemiségben alakítja át az USB-ket, az öngyújtókat, ágyazza fába a laptopot és a telefont, készít ékszereket vagy bármit, amire felkérlik, a gitártól a művégtagig. Fő alapanyagai a fa, a fém, az üveg és a csont.

Gerdushi

Nagy Gerda az Óbudai Egyetem Ipari termék és formatervező mérnöki szakán végzős textil enteriőr szakirányon.

Körülbelül hat éve foglalkozik ékszerkészítéssel. Leggyakrabban használt alapanyaga a cipzár, mivel vonzódik a fémekhez és az ismétlődő szerkezetekhez. Szereti megváltoztatni a tárgyak funkcióját, úgy felhasználni őket, hogy az adott új szituáció teljesen más struktúrát, értéket adjon nekik. Az újrahasznosítás és az újrafunkcionálás mindig is közel állt hozzá, meglátja a lehetőséget a feleslegessé vált, kidobandó dolgokban.

Ékszerei az évek alatt folyamatos átalakuláson mentek át; idővel elhagyta a cipzárok textil részét. Munkáiban gyakran visszaköszönnek a modulszerkezetek; sokszor egy formaelem forgatásával hoz létre különböző alakzatokat. Fontos számára az egyszerűség és a rendezettség. Az egyik legújabb munkája – a cipzáraktól eltávolodva, de hasonló gondolatissággal – egy másik hétköznapi tárgyat emel esztétikus kiegészítővé. A gégecsőből készült, mágneses záródású nyakék egyszerre meglepő, humoros, vagány és elegáns.

 /GerdushiDesign

Licorice

A Licorice (magyarul: medvecukor) kreatív újrahasznosítással, kerékpárgumi-belsőből készített ékszerkollekció. Az ékszerek egyedi tervezéssel, gondos kivitelezéssel egy jól felismerhető, egyéni karakteres dizájnt képviselnek, miközben felhívják a figyelmet környezetünk védelmének fontosságára, a háztartási és ipari hulladékok kritikus mennyiségére. A kezdeményezés tehát – ha kis léptékben is – ezek innovatív és folyamatos redukálására törekszik.

A Licorice kollekciói kiállításokon és divatbemutatókon is szerepelnek.

upcycology.hu

A társadalmi vállalkozást Pataki Erika és Szolga Hajnal indította el 2012-ben Pécsen, termékeik hazai és külföldi dizájnboltokban, dizájnvásárokon és webshopjukban érhetőek el. Az alkotásaikból származó hasznukat – részben – fiatal, tehetséges alkotók foglalkoztatására fordítják, továbbá szemléletformáló elméleti és gyakorlati foglalkozásokat tartanak. Az alapítók a Licorice mellett szívesen alkotnak közösségben és közösségi terekben, installációkat, fesztiváldekorációkat készítenek, és terek berendezését is nagy örömmel vállalják.

Mess Üvegékszer

Borbás Emese törött üvegekből készít egyedi ékszereket – ezzel gyerekkori álmát váltva valóra.

Néhány évvel ezelőtt talált egy megoldást arra – bárminemű képzettség és tapasztalat nélkül –, hogyan tudja az üveget megolvasztani.

Az összegyűjtött törött üvegekből (pezsgős-, sörös-, ablaküveg, fekete és fehér szilánkok) sok-sok kísérletezést követően alakultak ki a szín- és formaharmóniák.

Az üveg áttetsző, mégis rejtélyes, magas hő hatására megváltoztatja az alakját, és más fizikai jellemzőket vesz fel: megolvad, majd ismét megszilárdul. Régi tulajdonságai

közül a színét megtartja, azonban teljesen új külalakkal születik újjá.

Mivel a természetben nem bomlik le, csak akkor tekinthető környezetbarátnak, ha minél többször újratöltik, majd újrahasznosítják.

Emese számára kiemelten fontos, hogy meglévő anyagokból gazdálkodjon.

Lakberendezőként számos ötlete van az üveg további újrahasznosítására, például lámpabura, bútorfogantyú, tál vagy más dekoráció formájában.

Ékszerei között nincs két egyforma: egy szett részei bár kiegészítik egymást, de nem ugyanolyanok.

 uveg-ekszer.com

Boho qpak

A 2014-ben indult Boho qpak társulás alapítói Csurscs Móni és Ferencz Zsuzsi. Az ötletet egy kanadai rokon szemet gyönyörködtető ajándéka adta. Fülbevaló söröskupakból? Annyira jól nézett ki, hogy maguknak is akartak ilyen csinálni. Vásároltak egy adag söröskupakot a sörfőzők boltjában, és elkezdtek kalapálni, ragasztgatni... az eredmény a prototípushoz hasonló lett, talán még jobb is, de valahogy mégsem érezték az igazinak. Tanakodtak, fejlesztgettek és rengeteget kalapáltak, amíg eljutottak a Boho qpak-ig.

 /boho-qpak-729753450390399

Mindkét alkotó szociális szakemberként dolgozik, ezért különösen érzékenyek a világ változásaira, a környezetükre és az újrahasznosításra is, amire végül a saját terméküket építették. Az általuk készített ékszerek és kisebb tárgyak (pl. lámpák) csak használt fémkupakokból készülnek, saját kasírozási technikájuk kiegészítő elemeként is többnyire használt ékszereket, molinókat, régi szórólapokat, használt farmeranyagot és egyéb régi dísz tárgyakat alkalmaznak. Céljuk megmutatni, hogy a kidobásra ítélt tárgyak új életre kelthetők!

Varjas Judit

Tapolcán született 1990-ben.

A szakközépiskolában szeretett bele az üveglasztás technikájába. A Nyugat-Magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Központjában alapképzésen a Művészeti-Nevelés és Sporttudományi Karon festőként, majd mesterképzésen Vizuális- és Környezetkultúra Tanár-Andragógus Tanár szakokon diplomázott.

A kemencében olvasztott üveg ékszereken kívül – az újrahasznosítás jegyében – boros-, pezsgős- és egyéb üvegekből készít laposüvegeket gyertyatartónak, hamutálnak, kínálótálnak.

/Varjas-Judit-Uvegekszer

Emellett régi alpakka evőeszközökből ékszereket (nyakláncokat, karkötőket, gyűrűket) és szélcsengőket alkot. Nagy örömmel tölti el, amikor egy kidobásra ítélt, elkorrodálódott tárgy a kezei között új életre kel. Már maga az evőeszközök beszerzése is izgalmas folyamat: régiségkereskedőket, padlásokat járva jut hozzá a sokak számára értéktelen készletekhez.

2015-ben a Citystar Selencion Az Év Kiváló Szakemberének, 2014-ben a Vas Népe pedig „Az Év Nője”-nek választotta. Termékeit a hévízi Termelői Piacon és a Káptalan-tóti Liliomkert Piacon árúsítja, de számos hazai és külföldi (Horvátország, Szlovákia, Ausztria) vásáron és fesztiválon is megfordul.

Ringlow

Viszlai Zsuzsanna 2012-ben indította el a Ringlow ékszerszámát. A tulajdonos és alkotó főállásban hulladékgazdálkodással kapcsolatos, környezetvédelmi és fenntarthatósági projektekkel foglalkozik. Zsuzsát mindig is érdekelte az upcycling, a régi, elavult tárgyak felújítása, új formában vagy más funkcióban történő használatuk. Ezért magától értetődő volt számára, hogy az egyedi üveglencsés ékszerekhez is hulladékot, kidobásra szánt magazinokat fog felhasználni. A Ringlow választékában megtalálhatók a gyűrűk, medálók, fülbevalók, kitűzők, táskatartók és hajcsatok, valamint

– hogy a férfiak se maradjanak ki – mandzsettagombok és kulcstartók is készülnek.

A magazinok sokfélesége lehetővé teszi, hogy szinte bármilyen motívumból készülhessen ékszer, ami aztán elvarázsolhatja, meglepetheti, szórakoztathatja tulajdonosát.

A láncok hosszát, illetve a szemek sűrűségét minden vásárló ízlése szerint választhatja ki.

A Ringlow ékszerekkel olyan kézműves vásárokon lehet találkozni, mint például a budapesti DIP vagy a havonta megrendezésre kerülő budakeszi Erdei Piac.

 /ringlow13

Tipton Eyeworks

A Tipton Eyeworks története 1998-ban kezdődött, amikor tulajdonosa, Zachary Milaskey elkészítette első szemüvegkeretét.

Kezdetben Amerikában gyártotta saját maga a szemüvegkereteket, és az ismerősei körében terjesztette. Az első prototípusok után lelt rá édesapja bakelitgyűjteményére, és kezdte alapanyagként használni. 2001-ben Zack Magyarországra települt, elkezdődött a sorozatgyártás, először az esztergomi szemüveggyárral együttműködve, később a saját üzemükben. A gyártást 2006-ban Pécsre helyezték.

Mára már nemcsak a legnépszerűbb kollekció, a Vinylize készül bakelitből, hanem más tárgyakat is ebből állítanak elő: többek között tokokat, névjegykártyákat és egyéb reklámanyagokat.

A Tipton Eyeworks a szemüveggyártás mellett egy kreatív műhely is, ahol nap mint nap érdekes, egyedi dolgok születnek. A cég óriási hírnévnek örvend, termékei világszerte több mint 300 prémium optikában találhatóak meg. A hírességek is kedvelik a szemüvegeiket, többek között Dani Alves, Fred Durst, Elvis Costello vagy éppen Robbie Williams visel Tipton Eyeworks-t.

Reborn

„Nekem mindig is izgalmas kihívást jelentett értéket teremteni a mások számára haszontalannak tűnő anyagokból. Az újrahasznosított dizájn ötletét egy Ausztriában látott, molinóból készített táskára adta” – meséli Burai Péter, a Reborn tervezője.

A Reborn küldetése, ahogyan neve is jelzi, hogy a kreatív újrahasznosítás jegyében új életet adjon a kidobásra ítélt anyagoknak. A márka tervezője kezdettől fogva arra törekedett, hogy az összes szükséges kellék újrahasznosított legyen. Így került a képbe a molinón és az építési hálón kívül a

biztonsági öv, a légszák és az elektronikai alkatrészekből kiszedett mágnes.

„A biztonsági övet eleinte csak táskapántnak használtuk. Egyre több autóbontóval vettük fel a kapcsolatot, a kitisztított biztonsági övek hatalmas kupacban álltak a lakásban. Ekkor merült fel az ötlet, hogy készítsünk belőle táskát” – teszi hozzá. Az első prototípus nagy sikert aratott, mivel a sportos modellekkel szemben egy elegáns, fekete, fényes táskát született. Azóta a színes övekkel még egyedibb táskák és használati tárgyak kerülnek ki a műhelyükből.

Infinity Paper Design

Puskás Krisztina papírból hajtogat táskákat, ékszereket. Mindig is szoros kapcsolata volt a hulladékkal, gyerekkora óta szeret új értelmet adni a kezébe kerülő tárgyknak. A környezet védelme kiemelt „ügye”, ezt bizonyítja környezetvédelmi technikus és környezetmérnök végzettsége is.

A leselejtezett papírból készült alkotások a környezettudatos életszemléletet hirdetik, melyen keresztül a kreativitás is kiélhető.

A csomagolóanyagok szinte végtelen mennyiségben és formában állnak rendelkezésre, de szinte bármilyen rugalmas anyagból lehet alkotni. Krisztina a szabadon választott anyagok és színek által fejezi ki önmagát, azzal foglalkozhat, amit a legjobban szeret. Így lett a hobbjája a munkája.

Az Infinity Paper Design workshopjain a technika alapjait tanítja meg, ami kellő tudást biztosít, hogy a résztvevők a későbbiekben megvalósíthassák saját újrahasznosított alapanyagból készült alkotásaikat. Ráadásul ezeket mindennap magukkal vihetik, hordhatják, vagy lakásuk díszé lehet.

ReCreativity – Cimbi

A ReCreativity társadalmi vállalkozás napjaink sokat emlegetett témáit, a környezet védelmét és a fenntarthatóságot fogalmazza meg a dizájn szemszögéből. A két alapító – Földi Barbara és Sipos Anna – küldetése, hogy könnyen elkészíthető tárgyakon keresztül juttassák el az emberekhez a kreatív újrahasznosítás gondolatát és gyakorlatát. Műhelymunkáik során háztartási hulladékból készítenek használati tárgyakat.

A 2013-ban indult Cimbi a ReCreativity hivatalos márkája. A Cimbi táskák újrahasznosított anyagokból (reklámháló, molinó, bicikligumi-belső, biztonsági öv) készülnek, színesek, fiatalosak és strapabíróak, hiszen már az alapanyagukat is úgy tervezték, hogy ellenálljanak az időjárás viszontagságainak. Egyediségük és minőségük alkalmassá teszik őket arra, hogy tökéletes kiegészítőként és funkcionális darabként szolgálják tulajdonosukat, akinek fontos a környezettudatosság és az esztétika is – a kettő ugyanis jól megfér egymás mellett.

 www.recreativity.net

PaulJ

A PaulJ márkát alapító Jeli Pál 2010-ben készítette első táskáját, hogy kiélje a benne rejlő alkotási vágyat. A következő táska már használt molinóból született, ami annyira jól sikerült, hogy híre hamar elterjedt a baráti körében.

Mindig is érdekelték az ipari textíliák újrafelhasználási módjai, ezért figyelme egyre inkább a használt vitorla és a teherautó-ponyva felé fordult. A változatos megrendeléseknek köszönhetően kezdett beletanulni a szakmába, de belátta, hogy az alapvető tudás megszerzése nélkül nem sokat ér az ember ebben az iparágban, így a

továbbtanulása irányát is ez határozta meg. A bővülő szakmai ismeretek birtokában új anyagokkal, technológiákkal kezdett kísérletezni. Ma már bőrrel, vászonnal is dolgozik, amelyek kibővítették mozgásterét a táskatervezés és -készítés terén. Célja, hogy minden megrendelőjének olyan táskát csináljon, ami funkcióit tekintve maximálisan alkalmazkodik a használója igényeihez, miközben a lehető legkényelmesebb a kialakítása. Így minden PaulJ táska egyedi és a gondos anyagválasztásnak köszönhetően strapabíró is.

Balkantango

A Balkantango 2005 óta gyárt újrahasznosított kerékpártömlőkből táskákat és pénztárcákat. Az első modelleket a különleges anyaghasználat, a divattervezés határainak feszegetése ihlette, míg az utóbbi nyolc év termékei már a környezettudatosságot képviselő és anyagát minden esetben megmutató dizájn kategóriájába tartoznak. A márka török származású tervezője, Füsün Ipek tárgyait a 21. századi városi korszellem egyik első, úttörőnek számító lecsapódásaként értelmezi, melyekben egyszerre található meg a helyben történő újrahasznosítás célkitűzése és a biciklizésnek

mint új városi közlekedési módnak a fogyasztáscsökkentéssel és a természethez való visszatérés vágyával kombinált divatja. Senkit ne tévesszen meg a divat szó, hiszen nem minden divatirányzat múlik el úgy, ahogy előtűnt: remélhetőleg a városi kerékpározás is ezek közé fog tartozni!

A Balkantango táskáit és tárcáit magas színvonal, visszafogottan elegáns vonalvezetés, hosszú élettartam jellemzi, míg progresszív anyaghasználatuk és konzekvensen modernista anyagmegmutatásuk statement-ként állítja középpontba a márka által képviselt elveket.

Medence Csoport

A Medence Csoport 2000-es alapítása óta elkötelezett a kreatív újrahasznosítás iránt. Alapító tulajdonosai Gross András belsőépítész, Magyar Gergely vizuális kommunikáció tervező művész, Terebessy Tóbiás faipari formatervező. 2006 óta tartanak reklámmolinó-újrahasznosító műhelyeket, innen nőtt ki a Re+Concept márka és termékcsalád – tervezője Magyar Gergely –, amely 2012-ben elnyerte a Formatervezési Tanács különdíját. Az alapanyag változatosságának, egyszerűségének köszönhetően minden táskájuk egyedi.

A 2015-ben bemutatott Hybrid kollekcióban jelentek meg új, prémium kategóriás darabjaik. Itt a használt reklámmolinót a tömeggyártásban képződő textilmaradékkal és más anyagokkal (gumibelső, bőr) kombinálják a tartósság és funkció érdekében, megtartva az egyediséget és a környezettudatos anyaghasználatot. A Re+Concept táskák nem csak a dizájn területén otthonosan mozgó vásárlók számára izgalmasak. Üzleti megoldásaik meghosszabbítják a reklámkampányt, egyben erősítik a cégek környezettudatos, CSR kommunikációját, legyen szó egyedi csomagolásról, a kampányhoz illeszkedő reklámajándékról vagy a márka arculatával harmonizáló használati tárgyról.

Maminvent

Kopócs Éva bölcsész karrierjét adta fel azért, hogy főállású újrahasznosító alkotó legyen.

A varrás és a textilek szeretetét Éva az édesanyjától örökölte, aki a kosztümqőltől kezdve bármit kiszabott és megvarrt, gyönyörűen hímzett és imádott a színekkel foglalkozni. Lánya észrevétlenül sajátította el a mesterség fogásait.

Éva mindennel szívesen dolgozik, ami textil, és nem szükséges hozzá ipari varrógép. Termékpalettája nagyon széles, a táskáktól a lakásdekoron át az ékszerekig és egyéb kiegészítőkig tart.

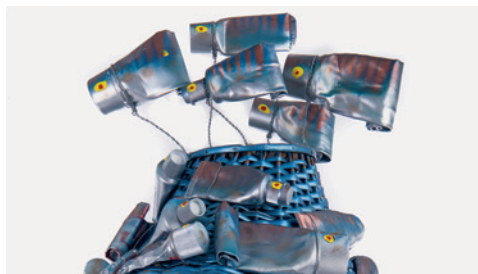
A Maminvent célja kettős: egyrészt fel kívánja hívni a figyelmet a felesleges pénzköltésre és gyermekeink környezettudatossá nevelésére. Miért vennénk rögtön újat, ha azt mi magunk is el tudjuk készíteni a meglévő tárgyaink újragondolásával? Workshopjain ezt a szemléletet igyekszik átadni. A küldetés másik vonulata az Éva által megalkotott „domestic couture” kifejezés megvalósítása. Azt kívánja bizonyítani, hogy az újrahasznosítást lehet magas szinten művelni, és nem csak a drága, új alapanyagokból lehet divatos, praktikus és minőségi termékeket előállítani.

Fógel Adrienn

Színházi és filmes látványtervezőként számos gyerekdarab világát álmodta már meg, ami mindig nagy szabadsággal és egyben felelősséggel is jár. Egyrészt a legkisebbek a legőszintébb nézők, ha valami nem nyeri el a tetszésüket, azt biztosan a tudunkra adják. Másrészt sok gyerek első színházi élménye kötődik ezekhez a mesedarabokhoz, amelyek nagyban meghatározhatják későbbi viszonyulásukat is a különféle előadásokhoz. Adrienn igyekszik környezettudatosan élni a mindennapjait, ezért nagyon támogatta a Gardrób Művészeti Csoport

kezdeményezését, hogy a Tengerember című élő zenés meseelőadásuk díszlet- és jelmeztervezésénél elsődleges eszközük az újrahasznosítás legyen. Az így létrehozott látványelemek és kellékek segítségével szeretnék a legkisebbek és szüleik figyelmét is felhívni arra, hogy a szemétnek hitt használati tárgyak még új életre kelhetnek némi kreativitással, újragondolással. Adrienn igazi játékként élte meg ezt az alkotói folyamatot, és reméli, a jövőben egyre nagyobb teret nyerhet a színházi közegben is ez a fajta újrahasznosító szemléletmód.

Scrappy Kids

Kassai Berta a könyvkötészet mellett a varrást is kitanulta, majd Londonba költözött, ahol hét év alatt több nagy divatháznak is dolgozott. Itt ismerkedett meg az ökoszemlélettel, ami egyre fontosabbá vált számára. Különösen az zavarta, hogy a ruhaipar hatalmas mennyiségű – még használható – hulladékot termel. Elkezdte hát hazahordani, amibe beleszeretett, így elég anyaga gyűlt össze az első saját tervek elkészítéséhez.

Bertát később Portugáliába sodorta az élet. Már innen pályázott a 2013-as Remese környezettudatos gyermek

divatbemutatóra, ahol nagy sikert aratott a kollekciója.

Eleinte gyerekkabátokat, az elmúlt két évben főként sapkákat gyártott. Nagyon fontos számára a helyi anyagok használata és a helyi munkaerő foglalkoztatása.

A Scrappy Kids termékek a mások által ajándékozott használt anyagokból készülnek, például a helyi kanapégégyár hulladékaiból is. Egyre több országban találunk vevőre a termékei, ezért a gyártás lassan eléri a kapacitása határát, így a közeljövőben egy nagyobb műhely és néhány új kolléga felvételét tervezi, hogy több ideje maradjon a tervezésre.

 /ScrappyKids

AWARE by Printa

Az öko-divatmárka kiselejtezett ruhadarabok újrahasznosításával foglalkozik.

A textilgyártás óriási megterhelést jelent környezetünkre nézve a hatalmas víz- és energiaigénye miatt. Ráadásul évente több mint félmillió tonna hibás anyag, illetve szabászati textilhulladék végzi a szemétdombon.

Minden évben több mint egymillió tonnányi használt ruha érkezik Kelet-Európába. Az AWARE by Printa célja, hogy ezekből az anyagokból alkosson újat, értékeset és hasznosat.

aware.printa.hu

Az „upcycling” alapelveit követve, a régi textileket átfestik, átszabják, sajátos nyomattal látják el és a felfrissített anyagokból új, különleges darabokat hoznak létre. Régi bőrkabátok, férfiingek, pulóverek, valamint háztartási textíliák és ipari textil maradványok válnak kezeik által újra értékke.

Újrafeldolgozási folyamataik csökkentik a vízfelhasználást, a hulladéktermelést, sőt, a ruhagyártás során kibocsátott széndioxid mennyiségét is, hiszen újabb anyagok előállításához helyett használtakkal dolgoznak.

Eco-Design Team

Az Eco-Design Team-et 2005-ben alapította Reök Cecília és Varga Tímea, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen diplomázott iparművészek. A Team oszlopos tagja még Goy András mérnök, valamint olyan magyar dizájnerek, akik a környezettudatos terméktervezés szempontrendszerét követik. Céljuk, hogy munkájuk által óvják a természeti környezetet, és ennek fontosságára felhívják mások figyelmét is. Tevékenységüket az ökodizájn és a „slow design” filozófiai és gyakorlati rendszere alapján született kreatív és innovatív megoldások jellemzik.

 eco-design-team.com

Foglalkoznak ökodivat-, ékszer-, ökobútor-, enteriőr-, ajándék- és dekorációtervezéssel, valamint divatbemutatók, kiállítások, workshopok és csapatépítő tréningek megvalósításával.

Számos hazai és nemzetközi projekt szervezői, illetve résztvevői, például Zöldág Nemzetközi Öko-Design Fesztivál, Green Bough Eco Design Exhibition (Los Angeles, Havanna), Gondold újra projekt, Európai Hulladékcsökkentési Hét, Hulladékból Termék Kiállítás, Vienna Fashion Night, Design Hét (Recycling Tradition Exhibition), Szemét-Világ Öko-Design Fesztivál, Green Design kiállítás (Baltic Sea Festival).

Réthy Fashion

ARéthy Fashion egy a környezetvédelmet és a divatot összekapcsoló vállalkozás, ami kidobásra ítélt farmerokat hasznosít újra.

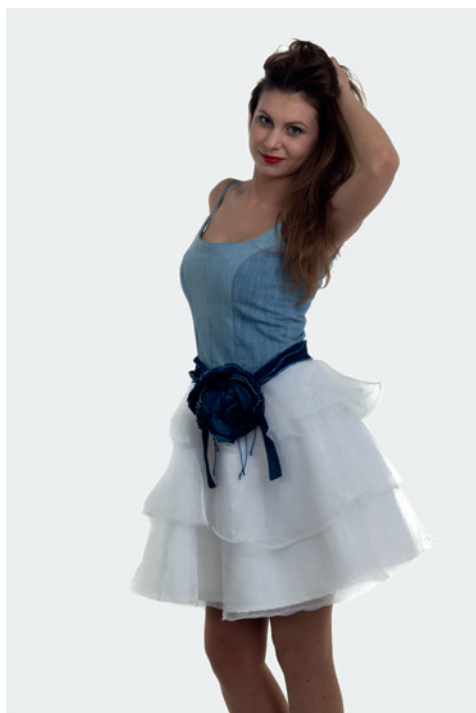
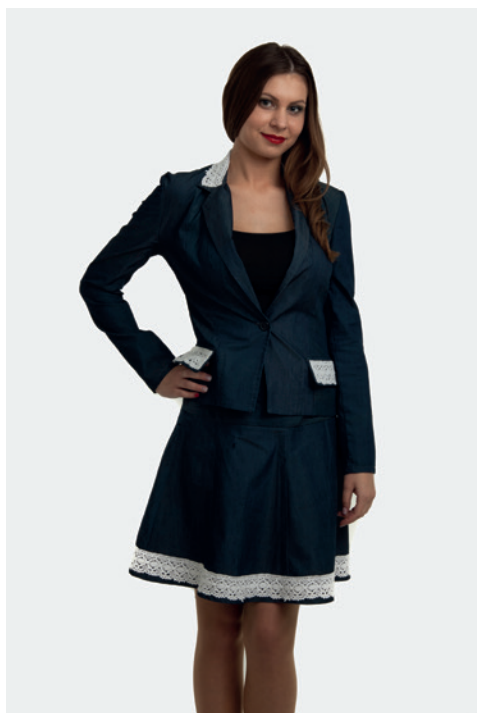
A két alapító, Réti Éva és Papp Ildikó 2012 májusában a „konyhaasztal mellől” egy értékteremtő családi vállalkozást indított el. Mára sikerült kiépíteniük egy olyan rendszert, amely a farmer-újrahasznosítás teljes körforgását lefedi.

A farmerbegyűjtést főként iskolákban végzik egy-egy ökonap keretében, de más helyszíneken is létrehoztak állandó vagy alkalmoszerű begyűjtési pontokat.

Az alapanyagot egy hátrányos helyzetű emberekből álló munkaterápiás csoport bontja szét, válogatja és tisztítja. Ezután készülnek el a divatos, minőségi termékek (női, férfi- és gyerekruhák, alkalmi és formaruhák, egyéb kiegészítők).

Céljuk megsokszorozni a farmeranyag élettartamát az újrahasznosítás által, elősegíteni a körforgásos gazdaság kialakulását, valamint fejleszteni a társadalmi szerepvállalást a szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítésével, a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásával és a tudatos szemléletformálással.

Random Varroda

A Random Varroda 2012-ben kezdte meg működését Szabó Eszter Ágnes képzőművész public art és integrált slow design koncepciója alapján, Tóvaj Rozália textiltervező közreműködésével.

Tóvaj Rozi az egyes darabok sematikus használatának a megváltoztatásán dolgozik, Szabó Eszter Ágnes pedig a 2006 óta tartott nyilvános recycling workshopok kapcsán jutott el a T-shirt, vagyis a póló-újratervezéshez. Közös megfigyelésük alapján a T-shirt világszerte a kényelem, az egyszerűség, a sportosság és az olcsó viselet megtestesítője. Szeretnék ezt a

mindenki által ismert formát új helyzetbe hozni, hiszen rengeteg variációs lehetőséget rejt. Random T-shirt projektjük alapanyaga ennek megfelelően a felhalmozódott használt ruha.

Létrehoztak egy pop up varroda konstrukciót, ami olyan nyilvános helyeken (pl. piacokon) működik, ahol az alapanyag közvetlenül elérhető. A varroda teljesen független az áramszolgáltatóktól, napelemmel és akkumulátorral működik, így bárhol felállítható.

Pólóing-kollekciójuk a REdesignAwards 2013 öltözők kategóriájának nyertese lett.

 /RandomVarrodaSbc

Sharolta

A Sharolta márkát Tripolszky Sarolta alapította 2015-ben. A leggyakrabban előforduló kidobásra ítélt anyagokból készülő ruhák sorozatgyárthatóak, így nagy mennyiségű ruhaszemét újrahasznosítását teszik lehetővé. A sportos és sportosan elegáns darabok kézművesrészletekkel, nyomatokkal egészülnek ki. Az újrahasznosított anyagok sokszor értékes, környezetbarát bioanyagokkal társulnak, kényelmes és etikus stílust biztosítva viselőjüknek. A ruhák Magyarországon készülnek, magas minőségi és gyártási elvárásoknak megfelelően.

A márka alapítója emellett Reciklista néven 2013 óta rendszeresen tart újrahasznosító foglalkozásokat gyerekeknek és felnőtteknek, ahol DIY kiegészítők és ruhák készítését oktatja.

Old Blue

Az Old Blue csapata a használt, kidobásra ítélt farmerruházatnak ad új életet több mint 120-féle formában, a bútorkárpittól kezdve a szőnyegen át a táskáig.

A vállalkozás indítását a klímaváltozás elleni, a környezet védelmében tett cselekvési szándék vezérelte. Lassan, több ötlet közül rajzolódott ki, hogy mi az, amit ők is saját kezűleg el tudnak készíteni, és az anyagi forrásaik is elegendőek hozzá. Fontos volt számukra, hogy a tevékenység ne csak hasznos legyen, hanem kreatív is, és képes legyen profitot termelni.

Végül azért a farmert választották alapanyagnak, mert rengeteg van belőle – évente kb. egymilliárd ruhadarabot dobnak ki a világon! Ráadásul a gyapot termesztése – ami az alapanyaga – az egyik legkörnyezetterhelőbb tevékenység a mezőgazdaságban.

Céljuk az évi egymillió darab kidobásra kerülő farmerruházat 100%-os újrahasznosítása. Ezt szeretnék úgy elérni, hogy tevékenységükkel példát mutatva és tanácsokat adva, másokat is arra inspirálnak, hogy merjenek belevágni valamilyen újrahasznosítással foglalkozó vállalkozásba.

Rekredenc Mosaic & Design

A kétszemélyes vállalkozás szinte bármilyen tárgyat képes mozaikkal feldíszíteni az asztaltól a kenyérpirítón át a kerékpárig.

A mozaikozás nagyon aprólékos, türelmet és időt igénylő munka. Leggyakrabban összetört üvegmozaikot használnak, ezenkívül tiffany üveget, tükröt, bizsukat, de volt már példa arra is, hogy egy csocsóasztal berobbant üvegét hasznosították. Bár fő profiljuk a mozaik dekoráció, munkáik között ma már megtalálhatóak olyan bútorok és lakberendezési tárgyak is, amelyek

átalakításához vagy elkészítéséhez nem használnak mozaikot.

Céljuk, hogy a megunt vagy megrongálódott bútordarab ne a szemétkosárba végezze!

A Rekredenc új életet ad a tárgyaknak, a modern kor ízléséhez igazítja azokat, lehetőség szerint az alapvető stílusjegyeiket megtartva.

Fő törekvésük, hogy munkáikban az esztétika és a funkcionalitás egyszerre domináljon. Dekoráltak már kenyérpirítót, kávéfőzőt, vécépapírtartót, hangfalat, erősítőt, gitárt, órát, illetve különböző falfelületekre is készítenek mozaik dekorációt.

Retextil Alapítvány

Apécsei Retextil Alapítvány 2004-ben alakult azzal a céllal, hogy terjessze és átadja a Retextil know-how-t, azaz a háztartási és ipari textilhulladék újrahasznosításának egy speciális módszerét.

A Retextil, ami magyar találmány és védett név:

- technológia, ami a háztartási textilhulladékból egyszerű, ősi eljárásokat alkalmazva (fonás, szövés, hurkolás) előbb Retextil fonalat, majd abból berendezési és használati tárgyakat készít,
- módszer, szocioterápiás tevékenység, amely során a résztvevők közösségi munkát végeznek,

- komplex foglalkoztatási és termelési rendszer, ami megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő embereket segít visszatérni a munka világába,
- képzés (Nyitott Műhely) pedagógusoknak, gyógypedagógusoknak, terápiás szakembereknek és minden érdeklődőnek,
- közösségi tér, amit óriás puffok, térelválasztók, lámpák és installációk keltenek életre,
- iparművészeti termék, mely lakberendezési tárgyakban, ruházatban és kiegészítőkben ölt testet,
- gondolkodásmód, ami a XXI. század társadalmi problémáira és környezeti kihívásaira reagál.

Fészek Részek

A Fészek Részek olyan alternatívát kínál a lakberendezés és a tárgyi kultúra terén, ami környezettudatos, egyedi és nem utolsósorban megfizethető.

A hulladékminimalizálásra törekvő és természetes alapanyagokkal dolgozó Bergovecz László ötvözi a felhasználhatóságot a dizájnnal, így olyan bútorokat alkot, amelyek hosszú évekig bolygóbarát társaink lesznek. Minden bútordarab gyártása egy számítógéppel vezérelt, ezredmilliméter pontossággal működő, félautomata géppel történik, így a strapabíró falapokból úgy tudják kivágni

a pozitív és negatív elemeket, hogy a hulladék öt százalékát alig marad, szemben a tömeggyártásban készülő bútorok átlagos 60 százalékával! Az csak ráadás, hogy a CNC technológia az energiafogyasztás alacsony szinten tartására is lehetőséget ad. A Fészek Részek ideológiája a felhalmozás kerülése, és hogy Földünk környezeti terhelését csökkentse, ezért náluk nincs felesleges raktározás, de népszerű termékeik, mint a kombinálható Hashtag polcrendszer, a praktikus Crix asztal vagy a dekoratív Hashtag lámpa a megrendelés után néhány napon belül már a lakás díszei lehetnek.

 feszekreszek.hu

Pillekő – Design Nature Selection

A Pillekő Antal Csaba alkotó szellemi műhelyében formálódott innovatív környezetvédelmi technológia, amely lenyomata korunk társadalmi, gazdasági és környezeti állapotának, problémáinak és egyben lehetőségeinek. Célja egy civil mozgalmon keresztül a szemléletváltás elősegítése közösségi műalkotásokkal és a jövő épített környezetének létrehozásával. Maga a pillekő egy PET palackokat újrahasznosító technikával előállított építőanyag. A belőle készített utcai műtárgyaknak, játszótéri felszereléseknek használt PET palackokból álló magja van, és változatos formákat lehet

belőlük létrehozni. A kialakított könnyű formákat természetes ásványok keverékéből készült bevonattal fedik be, ami kiváló felületet ad a kreatív, művészi festészetnek.

A tárgyakat gyermekközösségek készítik felnőtt instruktorok segítségével. A létrehozott játszó- és rekreációs tereket a helybeli építők tartják fenn és gondozzák, ami közösségfejlesztő hatású.

2006-tól országszerte 900 darab pillekövet készítettek el közel 9500 gyerek, felnőtt és önkéntes lelkes közreműködésével. A felhasznált PET palackok száma eléri a százezret.

frantaagi - StAArlight

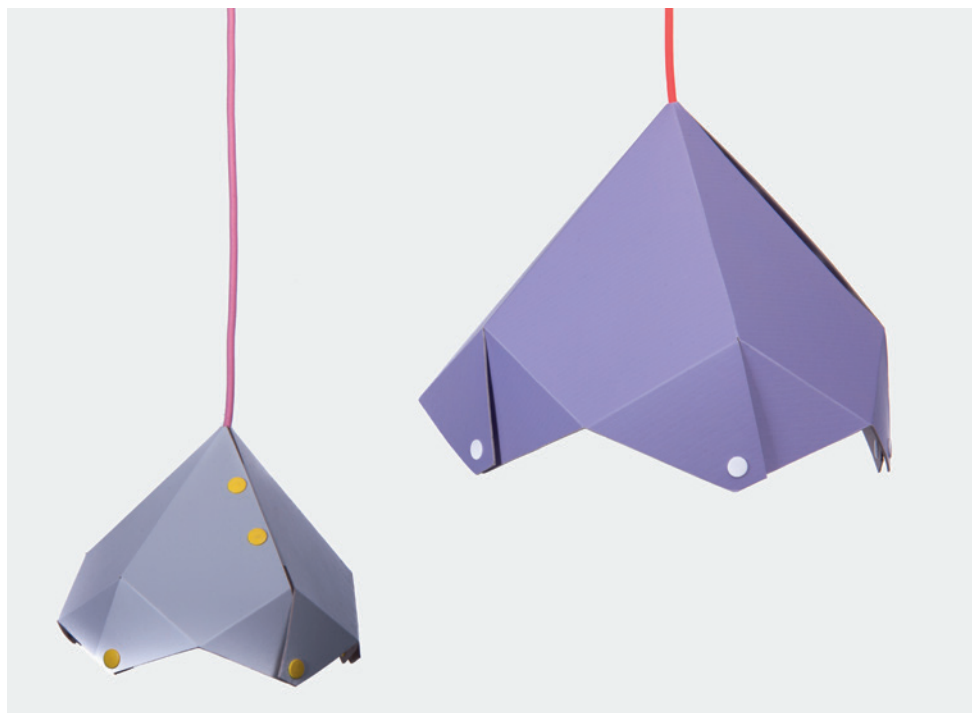
Franta Ági első újrahasznosított kartonból készült lámpája „áldott gondolatlanságban” született 2012-ben. „Az ember mindig a legjobb tudásának megfelelően cselekszik, másra nem képes. Ez a tudás pedig a szíven keresztül áramlik” – vallja Ági.

Weöres Sándor is segített neki az elindulásban, mert az igazi tudást „ismeret nélkülinek” nevezi, aminek a megtapasztalása roppant mód érdekelte Ágit.

Nem munkálkodtak benne mély érzések a Föld sorsával, az emberiség jövőjével kapcsolatban, önmagát szerette volna

megismerni. Hosszú, gyötrődéssel teli út után egy 2012-es kora őszi reggelen megérezte – amit egyesek flow élménynek, ő Istennek hív –, hogy miből, hogyan és mit fog elkészíteni, úgy, hogy addig papírral nem dolgozott, az újrahasznosított anyagok nem szúrtak szemet, és tervezést sem tanult! Estére mégis az asztal fölött lógott a csillaglámpa.

Ági workshopokat is tart, egy ilyen alkalmon vette észre, hogy a lámpa fénye ötágú csillagot rajzol ki, ami egy időtlen szimbólum. Egy végtelenül egyszerű, papírhulladékból összeállított forma, ami mégis számtalan jelentéssel bír.

Terbe Design

Terbe János 1996-ban alapította a Terbe Design-t. Az iparművész alkotó a papír eddig nem ismert, új alkalmazási lehetőségeit kutatja. Számára a kartonpapír könnyűsége és természetes megjelenése kimeríthetetlen alkalmazási lehetőséget jelent.

Síklapokból hajtogatott és formára vágott lapok sorolásával kialakított tárgyai nemcsak ötletesek, de ténylegesen funkcionálisak is. Egyedi, kézi munkával készített kartonbútorai, lámpái, vázái, elválasztófalai és iparilag, sorozatban gyártott kiegészítő tárgyai – miközben

komplex megoldást kínálnak a lakás-, az iroda- és az üzletberendezésben, továbbá egyedi kiállítási standok kivitelezésében – új életstílust közvetítenek, és észrevétlenül is környezettudatos gondolkodásra ösztönzik használójukat.

János hisz a forma, a funkció és az anyag megbonthatatlan egységében, valamint a dizájn emberi környezetet építő és kultúrateremtő erejében.

Formatervezői tevékenységét számos bejegyzett szabadalom, Formatervezési Nívódíj és sikeres nemzetközi kiállítás bizonyítja.

kartondesign.com

PAPER UP! Collection

A 2012-ben indult márka olyan használati és dísz tárgyak sorát takarja, melyek pépesített hulladék papírból, esetenként fűrészpor hozzáadásával készülnek, és magukon viselik a kézi előállítás jegyeit. A képzőművész alkotó, Koralevics Rita kisméretű tálkákat, tálakat, vázákat, asztalkát, tárolókat és mennyezeti lámpákat készít. A munkafolyamat minden lépését ő végzi, amihez folyamatosan sajátítja el az új technikai fogásokat, a szükséges anyagismeretet, szélesítve a lehetőségeit, mozgásterét. A tervezés során a minőséget,

az egyedi karaktert, a használhatóságot, az átgondoltságot és a folyamatos fejlődést tartja szem előtt.

A PAPER UP! különlegessége a papír újszerű felhasználásában rejlik, kihasználva a massa formálhatóságát, száradást követő stabilitását, variálhatóságát. A papírpép jól kombinálható más anyagokkal, így fűrészporral, textillel, egyéb növényi rostokkal, de tetszőlegesen festhető a felülete is.

Az alapanyag nyomdai vágási szélhulladék, a fűrészpor asztalosműhelyből származik. Cellulóztartalmú ragasztót használ, és a többi adalék (festék, lakk) is vizes bázisú.

 paperupcollection.blogspot.com

Bakelit design

Bohus Tamás, a Bakelit design alkotója számára – miskolci születésű lévén – az ipari környezet meghatározó gyerekkori élmény volt. Talán épp emiatt szeret természetes anyagokkal dolgozni, ezért lett belőle keramikus.

Foglalkoztatja a tárgyak és az emberek egymásra gyakorolt hatása, valamint az, hogy miként lehet egy felesleges, kidobásra ítélt termékből valami újat alkotni és ezzel a környezetet is kímélni.

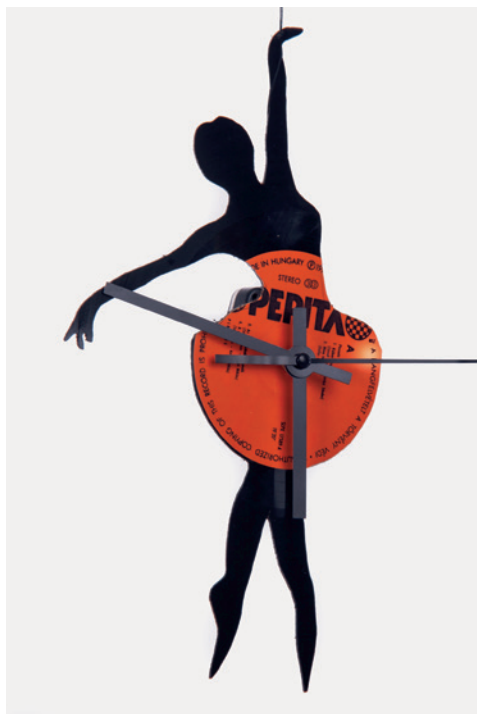
Az emberekben szunnyadó kreatív ént szeretné megszólaltatni, hogy az ötletek ne csak álmok maradjanak, hanem váljanak valósággá.

 /Bakelit-Design

„A barkácsolással nemcsak a szeretteinknek, barátainknak okozhatunk örömet, de a környezetünk is élhetőbbé válik” – vallja Tamás.

A bakelit az egyik legrégebb óta használt műanyagtípus (a fenoplasztok közé tartozik). Tamás ebből, egészen pontosan régi, használt bakelitlemezekből készíti óráit és ékszereit.

Minden megihleti, amit lát, lehet szó zenéről (Harcza Veronika, Jamiroquai, gitáros), állatokról (pingvin, tacsó, panda, macska) vagy akár filmekről (Alien, Star Wars).

Recobin

A Recobin környezetbarát szelektív hulladékgyűjtőket gyártó és forgalmazó vállalkozás 2012-ben alakult.

Termékeik alapanyaga magas fatartalmú, strapabíró, erősített karton, amivel a beltéri szelektív hulladékgyűjtés tökéletesen megvalósítható. Vízhatlan tetővel rendelkezik, amely egy nedves ronggyal könnyedén tisztán tartható, a kukák csomagolása pedig hulladékgyűjtő zsákként hasznosítható újra.

A Recobin gyűjtőedényzetek megtalálhatók cégek irodáiban és oktatási intézmények folyosóin egyaránt. Egyedülálló módon

vállalják a céges arculathoz illeszkedő, grafikával ellátott szelektív hulladékgyűjtők gyártását is, amivel a kukák kiváló kommunikációs eszközzé lépnek elő.

A szelektív hulladékgyűjtés elválaszthatatlan része a környezetvédelmi szemléletformálás, ezért mind iskolákban diákoknak, mind cégeknél a dolgozók és a takarítószemélyzet részére vállalják előadások tartását. Oktatási tevékenységük mellett komplex tanácsadási szolgáltatásukkal biztosítják, hogy a bevezetésre kerülő szelektív hulladékgyűjtés pr értékű legyen és költségmegtakarítást jelentsen a fenntartó részére.

Recycle Mission Hungary

A Recycle Mission Hungary alkotócsoport tagjai Németh György, Shukri Dániel, Mata Csaba és Tóth György. Céljuk, hogy a folyamatosan termelődő hulladékból új tárgy-kultúrát alakítsanak ki. A különböző minőségű nyersanyagok nagyon sokféle megközelítést tesznek lehetővé a recycling dizájn tárgyaktól a társadalmi vonatkozású tevékenységekig. Fontos számukra, hogy a megszerzett tudást és gyakorlatot a legszelebb körben bemutassák, továbbadják, ezért rendszeresen tartanak foglalkozásokat külön-külön és együtt is.

 recyclemissionhungary.blogspot.hu

Az elmúlt évek során az újrahasznosítás trenddé vált, amely sok új alkotót és dizájnert csoportot vonz. Egyre nagyobb teret nyer a kulturális életben, a lakáskultúra, a divat és a kerékpáros közlekedés területén is. A Recycle Mission Hungary fő profilja a kerékpár-szervizelésből visszamaradó alkatrészek újrahasznosítása. Ez a fő alapanyaga az általuk készített bútoroknak, kiegészítőknél és használati tárgyaknak.

Cellux Csoport

A Cellux Csoport egy 2006 óta működő tervező- és alkotóközösség. Tagjai között van dizájnér, képzőművész, pszichológus, meseterapeuta, pedagógus, szociológus és kertész is. E látásmódok sajátos keveréke közös munkájuk alapja. Zászlójukra kezdetektől fogva az értékteremtést, a tudásmegosztást és a közösségépítést tűzték. Azóta is a fenntartható és tudatos életformával kapcsolatos kommunikáció és a társadalmi felelősségvállalás kérdései foglalkoztatják őket. Tevékenységüknek három fő iránya van.

A Cellux Design Stúdióban komplex tervezési feladatokra vállalkoznak, mely nemcsak tárgyak, hanem installációk, rendszerek, kiállítások, virtuális termékek és grafikai munkák tervezésére és elkészítésére is kiterjed. A Cellux Elméleti Laborban szakmai workshopok és tréningek szervezését vállalják a tervezés, a kreatív problémamegoldás és az ezekhez kapcsolódó módszertanok témaköreiben. A Cellux Közösségi Műhelyben pedig különböző alkotó foglalkozásokon gyerekekkel és felnőttekkel közösen a fenntarthatóság különböző témáit dolgozzák fel.

Industrial Kid

Az Industrial Kid alkotója, Belső Péter Budapesten született és nőtt fel. 17 évesen aktív edzősködés után a Testnevelési Egyetem sportmenedzsment szakán diplomázott.

Az Industrial Kid alapötlete egy bordás szíjjal hajtott kerékpár építésekor merült fel benne. Azóta saját márkáját építi, és kedvenc időtöltéséhez, a kerékpározáshoz kapcsolódóan tervez használati tárgyakat. 2015-től – már két üzlettárs támogatásával – a kereskedelmi forgalomba hozatalon és a külföldi értékesítésen dolgozik. Véleménye szerint a fel nem használt

alkatrészek újrahasznosításának egy remek lehetősége az egyedi tervezésű lakberendezési tárgyak készítése.

Terméke, a kerékpáralkatrészekből készített asztali lámpa teljes körűen személyre szabható. Az alkatrészek színe külön-külön kiválasztható, a fékkarokról működtethető be- és kikapcsolás 2016 januárjától előrendelhető.

Kiállítások résztvevője (Velofestish – Budapest és Isztambul, NeighbourArt, Design+) és díjak birtokosa (Copper Upcycling Contest 2015 – közönségdíj, the face Design Contest 2015 – 2. hely).

Madaboutlamp

A brand megálmodói, Molnár Igor és Balogh Kinga elkötelezett találat tárgy-hívők. Náluk a régi zsírosbödöntől kezdve a görbült konyhai evőeszközökön át a szakadt kerékpárláncig minden megtalálható.

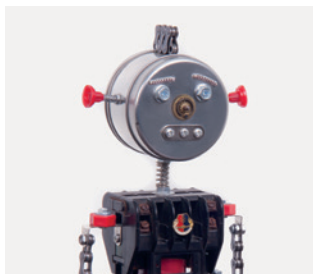
Igor műhelyében leggyakrabban lámpák és found-object robotok készülnek. A lámpák régi kotyogó kávéfőző vagy szódászfifon lámpatesttel és kuglófsütő lámpaburával mutatnak a legjobban.

Most, amikor a cégek termékfejlesztési stratégiájának nem célja, hogy tartós használati cikket állítsanak elő, óriási

kincks egy-egy régi – vagy nem is olyan régi – tárgynak új életet adni. Főként, mert azt bele kell látni a fiókok, vidéki padlások mélyén porosodó tárgyakba, majd ezeket meg kell tisztogatni, az odaillő rugókat, csavarokat meg kell találni, összeépíteni, biztonságossá tenni, ügyelve a részletekre. Gyakran nevet is kapnak a found-object robotok: a képen is látható Herr Pimpnek még arckifejezése is van.

A Madaboutlamp a „slow design” híve, a tárgyak és a dizájn hosszú távú hatásaira koncentrálna szeretné fenntarthatóbbá tenni a fejlődést.

 /Madaboutlamp-247715815384895

Bakelit Art Elliot

Az alkotó Gerebecz Nándor iparművész és dj. Mivel munkája során rengeteg kidobásra ítélt bakelitlemeze halmozódott fel, ezekre kezdett el festeni, mert soha nem szeretett semmit kidobni, amit nem feltétlenül muszáj. Így alakult ki az első és azóta is legnépszerűbb terméke, a Bakelit Óra. Az évek alatt egyre kifinomultabb, bonyolultabb képeket vágott, gyakran hat-nyolc réteget fűjva egymásra, hogy még élethűbb, „domborúbb” festmények szülessenek. Jelenlegi kollekciója közel 80-féle faliórából áll, illetve egyedi megrendeléseknek is eleget tesz, bármilyen saját fotó alapján.

A kislemezekből fotókereteket tervez és állít össze, a kivitelezést szakemberekre bízta. A vicces ajándéktárgy igen népszerű, mivel fotót behelyezve olyan, mintha az adott személy saját hanglemeze lenne. A kivágott közepek sem vesznek kárba, egy kis lakkozás után poháralátétként kerülnek piacra, régi idők kedves üzeneteit hordozva magukon.

Legújabb termékei a Bakelit Tálak és Lámpabúrák, de születtek már alkotásai textíliákból, molinókból, csipketerítőkből, régi üvegekből, csempékből is.

RecyClock

Az építésként dolgozó Kis Balázs életének mindig is része volt a kerékpározás és a környezettudatosság. 2013 óta készít órákat – és ma már ékszereket és egyéb kiegészítőket is – használt kerékpáralkatrészekből. Célja, hogy a hulladékok legteljesebb felhasználásával készítsen használati tárgyakat, ezzel is új értéket teremtve. Az órák készítése során megmaradt apróbb alapanyagot sem szeretne volna kidobni, ezért ma már fülbevalók, nyakláncok, mandzsetták és egyéb kiegészítők is színesítik a palettát. „Használt lánctányér, bicikillánc vagy hajtókar

– mások számára hulladék, nekem mind lehetséges alapanyag!” – mondja. Fő beszerzési forrásai a kerékpárszervizek, műhelyek és MÉH-telepek. A hulladékok szétszerelés és többszöri gondos tisztítás után kerülnek beépítésre. Maga az alapanyag inspirálja, az alkatrészek sokfélesége, a régi darabok szépsége. Mivel használtak, nincs két egyforma köztük, ezért nincs két egyforma óra vagy ékszer sem, ami kikerül a kezei közül. „A formák, anyagok és színek változtatása határtalan lehetőséget nyújt az alkotásra” – vallja.

RePlacc

A RePlacc-ot megálmodó Zöldövezet Társulás a rendezvényzöldítés keretén belül egy új irányt formál: hulladékból rendezvénykellékeket készít.

Az erőforrás- és anyagtakarékosság elvét szem előtt tartva, upcycling technikával alakították ki a játszóházukat. A molinó állatok tervezője a Cellux Csoport, a hintagumik, kerítések készítője korábbi munkatársuk, az iraki származású Ahmed, aki a Szemétálmok c. művészeti projektben is részt vett.

A RePlacc tehát egy kizárólag kidobásra ítélt, használt alapanyagokból készített

ötletes és látványos játszóház, ami egyúttal lehetőséget teremt a rendezvények környezetterhelésének csökkentésére és a laikusok környezetbarát gondolkodásmódjának erősítésére.

A képen látható kismacska hasában rongy van; a hintagumi alapanyaga lécs, gumiabroncs, kupak, rongy; a kupakpuff pedig használt molinóból készült, műanyag kupakkal töltött ülőalkalmatosság.

A RePlacc óriási előnye, hogy általa a legkisebbek is megismerkedhetnek – játékos formában – a környezetbarát megoldásokkal.

 www.replacc.hu

Sinkovics EdE

Sinkovics EdE falun nőtt fel, ahol a természet uralta a tájat és nem a „szemét”, így gyerekkorától kezdve tiszteli a különböző anyagokat. Apja ezermesterműhelye meghatározó volt számára, itt találkozott pl. a csomagolások újrahasznosításával. Amikor urbánus közegbe került, a nagy mennyiségű „szemét” látványa meglepetés volt számára, de undor helyett érdeklődéssel viszonyult hozzá. Ha egy terméket, kidobásra ítélt tárgyat a kezébe vesz, akkor annak az új vizuális értelmét keresi, egy új forma részeként képzelel el és ezáltal egy új kontextusba

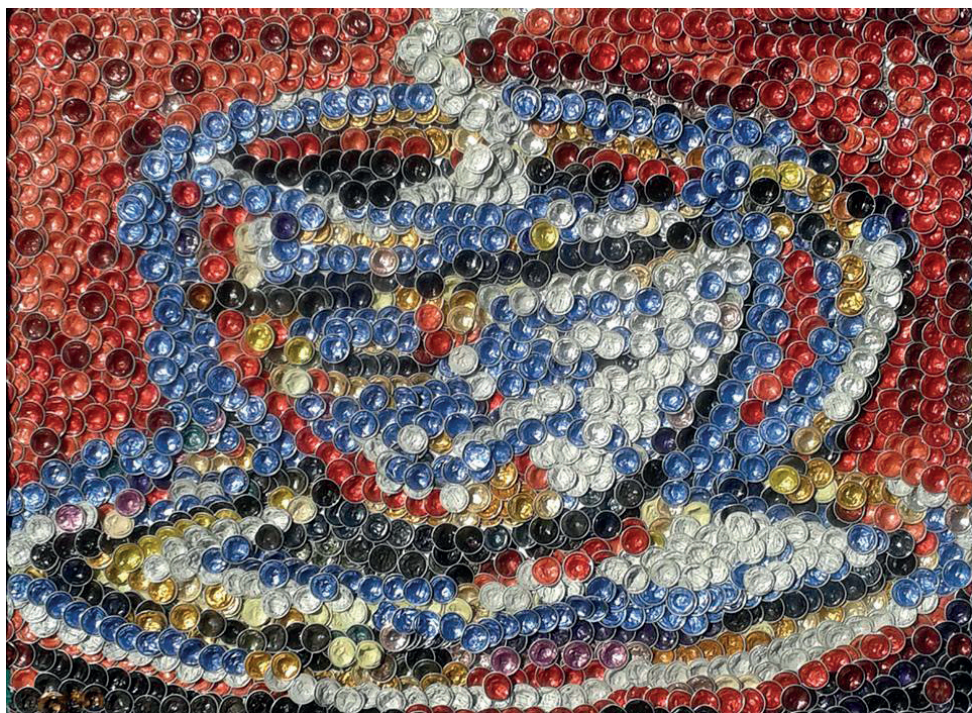
helyezi azt, mert nem szemétként, hanem lehetőségként tekint rá.

A Magyar Képzőművészeti Egyetemen szerzett tapasztalatai miatt megoldásai főként a képzőművészet irányából érkeznek (stílusok behelyettesítése, funkcióváltoztatások), mintsem az iparművészetből.

Bevallása szerint a színes kávékapszulák „2,5D”-s felhasználása állt festészetileg eddig a legközelebb hozzá, de szívesen foglalkozik 3D-s alkotások létrehozásával is.

Képzőművészeti munkásságában a remake nagyon fontos helyet foglal el, amit ő szellemi upcycling-nak nevez.

 /SinkovicsEdE

Fock Máté

Fock Máté a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola Szobrász Szakának elvégzése után a Janus Pannonius Egyetem Művészeti Karán Festő Szakon folytatta tanulmányait, majd a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Grafika Szakán diplomázott. Saját bevallása szerint a képző- és az iparművészet határmezsgyéjén mozog. A grafikai tervezés mellett főleg szobrokat, képeket, különböző használati tárgyakat készít. A műanyagok kivételével gyakorlatilag minden anyagot használ. Kamaszkora óta úgy gondolja, bűn kidobni a meghibásodott régi szerkezeteket, alkatrészeket, mert kiváló

minőségű anyagokból, magas esztétikai színvonalon állították elő őket, ezért érdemes újra felhasználni, amit csak lehet. Szereti munkáiba beleszőni az aktuális társadalmi problémákat, némi humorral, olykor szarkazmussal körítve. A „MOTOFOCKER Cargo-scooter” világszerte ismertséget hozott neki, miután részt vett vele a „madeinhungary” dizájnkiállításon. 2015-ben jelölték a német Dizájn Nagydíjra is. Jelenleg a hazai gyártáson és a távol-keleti exporton (vagy ottani gyártáson és terjesztésen) dolgozik néhány magyarországi befektetővel.

 motofocker.com

Gulyi REcycling

A Gulyi REcycling alapítója és alkotója Gulyás Ferenc. A 36 éves családapa főállásban kerékpárszerelőként dolgozik, így könnyen hozzájut a szükséges alapanyagokhoz, régi vagy elromlott alkatrészekhez.

Gulyi gyerekkorától kezdve sokat szerelt, barkácsolt, később villamosgép- és -berendezéstechnikai végzettséget szerzett, ami családi hagyomány náluk. A főiskolán gépipari mérnök asszisztensi szakot végzett, majd innen a gépészkarra vezetett az útja, amit viszont nem fejezett be. Ekkor ugyanis már tudta, hogy nem

lenne képes egy helyben ülni és tervezni, neki kétkézi munkára van szüksége.

A Gulyi REcycling két éve indult, de már kb. öt éve készít szobrokat, használati tárgyakat a levedlett kerékpáralkatrészekből.

Tervei között szerepel egy webshop nyitása, ahol a kerékpáros vonal mellett megjelenne régi nagy szerelme, a lámpagyártás is mindenféle lomtalanított, gyűjtögetett tárgyból.

Eddig öt kiállításon szerepelt, köztük a BicikliArt-on és a Néprajzi Múzeumban rendezett kerékpár-történeti kiállításon.

 /Gulyi-REcycling-299218870233352

Berkes Csilla

Berkes Csilla középiskolai tanulmányait Győrben végezte szobrász szakon, majd ötvösnek tanult. A fém alkatrészek újrahasznosítása csak ötödéven keltette fel az érdeklődését. A velük való munkálatokat és a hegesztést autodidakta módon sajátította el.

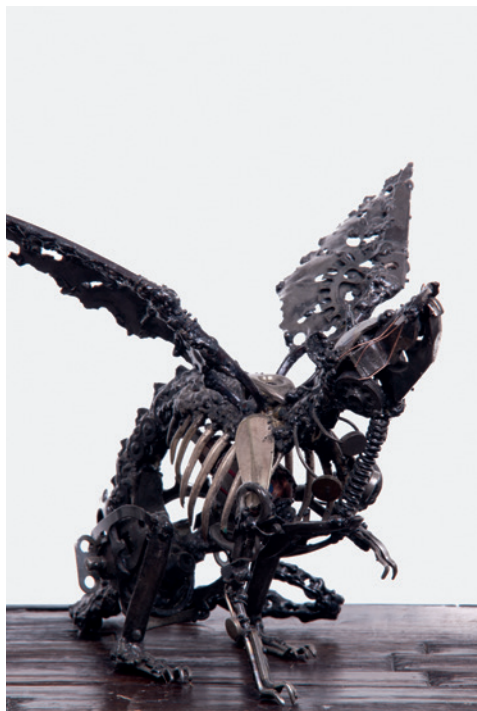
Az alapanyagot általában a méhtelepen kutakodva szerzi be, de a szomszédokra és az ismerősökre is számíthat, szorgosan gyűjtik neki a fémhulladékot.

Az alkotás folyamata az ötlet születésével kezdődik, majd elképzei fémbe, ezután indul a kutatás a megfelelő alkatrészek

után, a fennmaradó részeket pedig a saját maga által megformált darabokkal pótolja. Az elkészítési idő nagyon változó. Van, hogy szinte a kezébe ugranak a megfelelő darabok, és két-háromnapnyi munkával kész is a szobor. De olyan is előfordul, hogy belekezd valamibe, többször szétszedi, összerakja és még mindig nem az igazi, ezért inkább félreteszi, hogy fél év múlva, amikor újra a kezébe kerül, két nap alatt befejezze.

Alkotni valamit, ami eddig még nem létezett, olyanból, ami eddig teljesen más funkciót töltött be – ez maga a varázslat!

 /scrapyardart

Alu-go®

Balázs Gyula szaktanár 1993-ban kezdte el kidolgozni az **Alu-go®** alapjául szolgáló egyszerű lemeztörzsi technikát, majd a folyamatos fejlesztéseket követően a módszer védjegyeztetését 2004-ben indította el.

A művelet során ragasztás nélkül rögzíthetők véglegesen egymáshoz azok a vékony fémlemezek, melyeket hulladék alumínium-italdobozok szétbontásával nyerünk. A módszer lépései visszatérőek, így egyszerűségük további alkotásokra serkentenek:

1. A modell vázlatrajzát át kell rajzolni golyóstollal a hulladékból nyert alumíniumlemezre.

alu-go.blogspot.hu

2. A lemeztörzsiakat ollóval körbe kell vágni.

3. A kivágott szerkezeti elemeket pedig egymáshoz erősíteni a művelethez kifejlesztett kis kéziszerszámmal, az **Alu-go®** fogóval.

Balázs Gyula és követői óvodai, iskolai, családi és közösségi rendezvényeken tartanak kézműves foglalkozásokat.

A módszer a résztvevők kézügyességét, kreativitását jelentősen fejleszti. Az **Alu-go®** technikához szükséges az alapsomag, ami minden alkotórészt – a speciális fogót –, részletes leírást, tervrajzokat is tartalmaz: könnyedén készíthetünk repülőt, fenyőfát, autót vagy épp Eiffel-tornyot, kirakatdísz stb. hulladék alu-dobozokból!

Kánya Tamás

Kánya Tamás a hulladékban – az emberek többségével ellentétben – alapanyagot lát, amiből valamit készíteni lehet, valami új dolog születhet. Elsőként a sörösdobozok „ihlették meg”, amiket jártában-keltében szétdobálva látott. Rövid gondolkodás után repülőmodelleket alakított ki belőlük. Később elkészítette a Csillagok háborúja filmből ismert úrsiklót is hulladékból, többek között szívószál, fültisztító, tejesebox-kupak, kinder figura és PVC-csövek felhasználásával. Egy másik ötlete a műanyag virág, amit sárga, zöld, kék, piros használt PET

palackokból készít. Lomtalanításkor talált sok – számára gyermekkorától értéket képviselő – bakelitlemezt, amiből sziluett képeket csinál. Megtalálható köztük Batman, Michael Jackson, Chuck Norris, a Depeche Mode és a Star Wars szereplői. Szereti látni az emberek meglepett arcát, amikor rájönnek, hogy egy számukra értéktelen dologból készülnek a munkái. Célja, hogy elgondolkodtasson és megmutassa a hulladékban rejlő lehetőségeket. Egy ideje új terület, a land art művészet felé fordult, ahol kövekből, apró kavicsokból és uszadékfákból alkot.

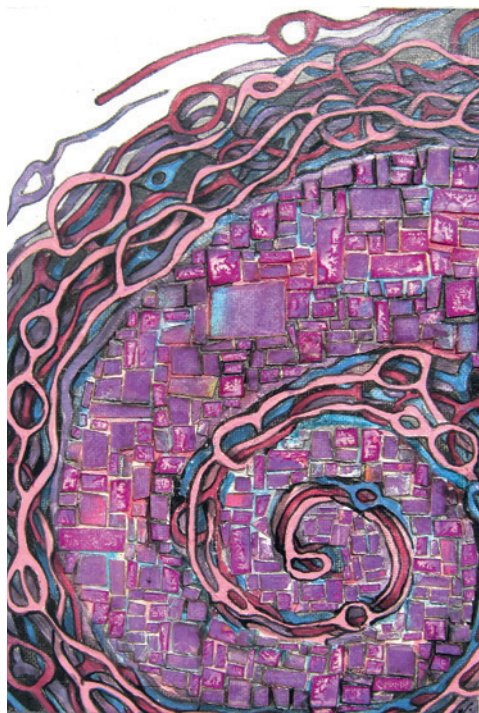

Józsa Vica

Budapesten született 1985-ben. A Modell Divatiskolában díszlet- és jelmeztervező asszisztensként, valamint divat- és stílustervező asszisztensként végzett. Nemcsak rajzból és tervezésből, hanem művészettörténet, színházismeret, betűrajz és népművészet terén is itt sajátította el az alapokat.

2010 óta alkalmaz régi CD-ket alapanyagként. Az ötletet egy kerámiamozaikos asztal készítése adta. Mivel az anyagköltség sok lett volna, CD-ből készítette el. Ehhez csinált néhány próbavágást, ragasztást, és ezekből a

próbákból születtek az első képei. Más anyagok is érdeklik, például a csigaházak, apróbb kövek vagy akár a söröskupakok, de egyelőre a lemezekben rejlő lehetőségeket szeretné kiaknázni. Műzsájának a női szépséget és a rejtelmes Univerzumot tartja. Törekszik a harmóniára mind színben, mind formában. Képei álomszerűek, a tényleges formai elrendezést és a színeket gyakran szó szerint megálmodja. Képeiben a természetes anyag és a színek keveredése a modern kor termékével egy új egységet alkot. Harmonikus, káprázatos világ jön létre, amely magával ragadja a szemlélőt.

Tájék Tájművészeti Csoport

A 2004-ben alakult csoport tagjai Almási Balázs, Báthory Gábor, Ditrői Kiss Zsombor, Dömötör Tamás, Kabai Róbert, Nagy Ildikó Réka és Szakács Barnabás. Az évek óta együtt dolgozó és gondolkozó, fiatal tájépítészekből és képzőművészekből álló csoport a tájépítészeti szakterület művészi értékteremtésének XXI. századi kifejezőeszközeit kutatja. Céljuk kettős: egyrészt a táj mint művészetet befogadó közeg újraértelmezése; másrészt az őket foglalkoztató, az ökológikus gondolkodás és a harácsoló fogyasztói

társadalom között húzódó szakadék áthidalásának kísérlete. Egyszóval: idealisták. Műveik a természetben megjelenő, meghökkentő és markáns ember alkotta elemek, amelyek az urbanizált ember tájhoz fűződő viszonyát interpretálják. Megjelenésük a tájban akciószerű. Munkáik kialakulásában elemi szerepe van a természeti tényezőknek és a befogadó látogatónak. Az alakulás, a folyamat a lényeg, a végeredmény másodlagos. A tájban rejlő láthatatlan összefüggéseket keresik. Alkotásaikkal csak időlegesen és helyrehozható módon avatkoznak be az ökológia rendszerébe.

Ajánlott irodalom

Nyomtatott:

Ernst Friedrich Schumacher: A kicsi szép. *Budapest, Katalizátor Könyvkiadó, 2014*

D. H. Meadows – D. L. Meadows – J. Randers: A növekedés határai. *Budapest, Kossuth Kiadó, 2005*

Daniel Quinn: Izmael – Szellemi és lelki kaland. *Budapest, Katalizátor Könyvkiadó, 2013*

Rachel Carson: Néma tavasz. *Budapest, Katalizátor Könyvkiadó, 2007*

Henry David Thoreau: Walden – A polgári engedetlenség iránti kötelességről. *Budapest, Fekete Sas Kiadó, 2008*

Hétköznapi kalauz – Mindennapi környezetvédelem. *Föld Napja Alapítvány, 2010*

A világ helyzete 2013. *Föld Napja Alapítvány, 2013*

John M. Gowdy – Carl N. McDaniel: Az édenkert kiárusítása – Példázat a természet tönkretételéről. *Budapest, Typotex Kiadó, 2013*

Takács-Sánta András: Bioszféra átalakításunk nagy ugrásai. *Budapest, L'Harmattan Kiadó*

Takács-Sánta András (szerk.): Paradigmaváltás?! – Kultúránk néhány alapvető meggyőződésének újragondolása. *Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2007*

John Robert McNeill: Valami új a nap alatt – A 20. század környezettörténete. *Budapest, Ursus Libris, 2011*

Boda Zsolt: Globális ökopolitika. *Budapest, Helikon Kiadó, 2004*

William McDonough – Michael Braungart: Bölcsőtől bölcsőig. *Budapest, HVG Kiadó, 2007*

A nagy DIY könyv. *Budapest, Book Kiadó, 2015*

Online:

www.szelektalok.hu

www.hulladekboltermek.hu

www.hulladek.eu

www.humusz.hu

www.zoldovezet.hu

www.tudatosvasarlok.hu

www.mtvsh.hu

www.nfft.hu

www.mkne.hu

www.ewwrccommitment.eu/hu

www.recity.hu

Képgjegyzék:

A könyvben szereplő alkotásokról, termékekről a képeket Bartha Annamária készítette a ReCity Kiadó megbízásából.

Kivételek:

Címlap fotó: Ribényi Gergely

6. oldal Bigstock

11. oldal Bigstock

25. oldal Licorice – fotó: Szolga Hajnal

29. oldal Ringlow – fotók: Viszlai Zsuzsanna

40. oldal AWARE by Printa – fotók: Szalay Krisztina

41. oldal Eco-Design Team – csipkeruhás kép: Wagner Ferenc,
papírruhás kép: Szőcs Tekla

45. oldal Old Blue – fotók: Bati Dániel

48. oldal Fészek Részek – fotók: Valuska Gábor

49. oldal Pillekő – Nature Design Collection – fotó: Doró Viktória

51. oldal Terbe Design – fotók: Terbe Attila

59. oldal Bakelit Art Elliot – fotók: Gerebecz Nándor

62. oldal Sinkovics EdE – „Sacckává”: 92x116 cm, Nespresso kávékapszulák
(kb. 3000 db), vászon, ragasztó, 2013

67. oldal Kánya Tamás – fotó: Kánya Tamás

68. oldal Józsa Vica – fotók: Józsa Vica

69. oldal Tájéktájművészeti Csoport – „Vasvirágok”: koncepció: Szakács
Barnabás, Sziget Fesztivál 2006, fotó: Almási Balázs

47., 55., 63. oldal

A hulladék mennyiségének növekedése világszerte aggasztó méreteket ölt. A talaj-, víz- és levegőszennyezés, ami a hulladék nem megfelelő kezelésének eredménye, csupán az érem egyik oldala. A másik a töméntelen mennyiségű – sokszor teljesen felesleges – termék előállításával járó nyersanyag- és energiafelhasználás. Félelmetes belegondolni, hogy mennyi értékes erőforrást spórolhatnánk meg csupán azzal, ha hulladékaink újrahasználva vagy újrahasznosítva új termékek formájában kelnének életre!

A könyvben bemutatott alkotók célja, hogy meghosszabbítsák a kidobásra ítélt tárgyak élettartamát. Az ökodizájn egy az ökológiai szempontokat figyelembe vevő tervezési módszer, ami mára önálló művészeti ággá fejlődött. Magyar képviselői közül ötvennel ismerkedhet meg az olvasó, akik különböző területeken aktívak: vannak köztük ékszer-, bútor- és divattervezők, ipar-, táj- és képzőművészek. Egy azonban közös bennük: a hulladékra mint értékre tekintenek!

Olvassa le telefonjával a kódot,
és tölts le a könyvet ingyen!